

rAntGroen

België - Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - juli - augustus - september 2011 - jaargang 10 nr. 39

© Guido Van Boeckel

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter en coörd. Beleidswerkgroep
Groenstraat 59, 2540 Hove
03/455 22 12 - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Jos Daniels, secretaris
Archimedeslaan 4, 2650 Edegem
03/458 02 02 - jos.daniels@base.be

Guido Callaerts, penningmeester, coörd. ledenadministratie en behaagactie
Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
03/828 11 03 - callaertsguido@base.be

Nancy Geldhof, coördinator natuureducatie
Hollebeekstraat 192, 2660 Hoboken
0485/84 38 26 - nancy.geldhof@telenet.be

Johan Baetens, coördinator Studie
Keizerhoevestraat 21/2, 2610 Wilrijk
0484/23 75 59 - baetens.johan@gmail.com

Rudi Leemans, conservator Groen Neerland
Kleine Doornstraat 51, 2610 Wilrijk
03/828 43 16 - rudolf.leemans@telenet.be

Veerle De Saedeleer (mede)contactpunt Fort 7
contact.fort7@zuidrand.be
Elsenburglaan 2, 2650 Edegem
vee_saddler@yahoo.co.uk

Tuur Wuyts, (mede)contactpunt Fort 7
contact.fort7@zuidrand.be
Mestdagplein 15/4, 2610 Wilrijk
03/449 99 11 - arthurwuyts@telenet.be

Bob Gabriels, webmaster
Berchemlei 178, 2140 Borgerhout
bob.gabriels@telenet.be

Lucy de Nave, bestuurslid
Jan Van Ryswycklaan 277, 2020 Antwerpen
03/237 99 52 - lucy.denave@antwerpen.be

Ronny Deckers, bestuurslid
Orchideeënstraat 69, 2610 Wilrijk
0485/55 45 31 - ronald.deckers@telenet.be

Erlend Hansen, bestuurslid
Nakkersgoed 9, 2550 Kontich
03/457 46 99 - erlend.hansen@skynet.be

Redactie rAntGroen

rAntGroencoördinator: Johan Vermariën
Onafhankelijkheidsstraat 50, 2650 Edegem
03/457 00 56 - redactie@zuidrand.be

Graag uw teksten zenden naar:

Verslagen: André De Mul,
Lage Kaart 422 (Glv), 2930 Brasschaat
03/828 70 32 - andre-de-mul@telenet.be

Agenda: Guido Van Boeckel,
Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel
0475/96 69 67 - guido.van.boeckel@skynet.be

Zuidrand.waarnemingen.be: Gilbert Van Ael,
Antwerpsesteenweg 243, 2660 Hoboken
03/827 05 10 - gilbert.van.ael@telenet.be

Fort 7-nieuws:
Elsenburglaan 2, 2650 Edegem
contact.fort7@zuidrand.be

Overige: Johan Vermariën
zie redactie

Verdeling: Guido Callaerts
contactgegevens: zie bestuursleden

Vormgeving: Guido Van Boeckel
zie Agenda

Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen, met verschijningsdatum 1 oktober 2011, ontvangen we graag ten laatste op 15 augustus.

Contactpersonen voor geleide wandelingen in Fort 7

Natuurwandelingen:

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - arthurwuyts@telenet.be

Monumentwandelingen:

Philippe Vanhove - 03/825 02 43 - philippe.vanhove@scarlet.be

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIV:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuurblad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxielaan 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Karina.deboeck@natuurpunt.be) met de volgende gegevens: lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de algemene prijs is 15 euro. Studenten betalen 13 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens of met minibusjes.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10% van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25% van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25%.

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE02 9799 7675 4740 BIC: ARBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.
Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen"

Omslagfoto: Citroenvlinder © Guido Van Boeckel

Overal gezoem rond biodiversiteit !

*Een ietwat rare titel, dat besef ik zelf maar al te goed, maar daarom niet minder correct! Met de recente ondertekening van het biodiversiteitconvenant door Edegem, het onder stoom komen van de uitvoering van het convenant met Wilrijk, de activiteiten rond het jaar van de bij, de aandacht voor het inrichtingsplan voor Groen Neerland en de noodzaak voor een nieuw beheerplan voor het Fort 7; gonst het van de **activiteiten in de afdeling die biodiversiteit ten goede (moeten) komen**.*

Over de meeste van deze activiteiten en in het bijzonder de ondertekening van het convenant met Edegem, lees je verder meer in dit nummer. Toch wil ik hier even bij een aantal van deze activiteiten blijven stil staan!

*De stad Antwerpen heeft met het **jaar van de wilde bij** duidelijk de aandacht willen vestigen op het belang van deze bedreigde en dikwijls miskende diersoort die in belangrijke mate bijdraagt aan de bestuiving van onze inheemse bloemen, vruchten en gewassen. Van levensbelang dus voor ons allemaal. De aanpak waarbij zowel studie (zie cursus wilde bijen), educatie (belang van de bij), als beheer (inrichten van bijenverblijfplaatsen) aan bod kwamen is mijn inziens een juiste mix van activiteiten in opvolging van dit jaarthema. De belangstelling en sensibilisatie zijn duidelijk groot. Dit lijkt me een ideale "case" om positieve leerlessen uit te trekken voor toekomstige aandachtsoorten..... en de wilde bijen vaarden er wel bij!*

***Edegem** is de 2de gemeente in onze afdeling die het biodiversiteitconvenant ondertekende. Dit gebeurde op 15 mei tijdens de Edegemse Binnenste Buiten feesten samen met de burgervader en de schepen van Leefmilieu. Daarmee geven we gezamenlijk een sterk signaal aan de Edegemse bevolking. Ook fijn was de betrokkenheid van het VMPPA bij het opstellen en de ondertekening ervan. Zij spelen immers een sleutelrol op Fort 5, één van de aandachtspunten van het convenant.*

*Er zijn echter ook andere belangrijke Natuurdossiers in Edegem die bewegen.... Het zal je waarschijnlijk niet ontgaan zijn dat in de pers melding werd gemaakt van het afspringen van de ambitieuze plannen om van het **Hof Ter Linden** een cultuur/kunstenpark te maken. Tijd om opnieuw te bezinnen. De nieuwe ideeën gaan richting openstelling van het park om samen met Fort 5 één grote groene long te vormen. Natuurlijk zijn we als Natuurpunt niet tegen een gezamenlijke aanpak. Integendeel. Al is omzichtigheid meer dan noodzakelijk. Hoewel het kasteeldomein heel wat waarde verloor door een onprofessionele houtkap, zijn er op dit domein in tegenstelling tot Fort 7, nog enkele waardevolle maar erg kwetsbare waterrijke bosgedeelten. Hier vragen we van de start meteen aandacht voor, aangezien betreding hier absoluut uit den boze is. Laten we dus samen met het Edegemse gemeentebestuur naar een duurzaam evenwicht zoeken. Wij zetten alvast ons beste beentje voor en starten meteen de inventarisatie van het gebied.*

*Met natuurvriendelijke groet,
Hugo*

Agenda

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

= kostendelend vervoer (5 eurocent/km)
wordt op de afspraakplaats georganiseerd

= kindvriendelijke tocht

= inschrijven/aanmelden noodzakelijk

1 = slentertocht
2 = kleine makkelijke afstand
3 = stevige maar niet moeilijke wandeling
4 = stevige en moeilijke wandeling

1 = algemene tocht
2 = natuurthematocht
3 = specialisatie voor iedereen
4 = determinatietocht

Zondag 3 juli - 7.00 u Orchideeën en warmteflora in De Viroinvallei

Naast zijn schilderachtige dorpjes is de streek bij Natuurpunters vooral gekend om zijn weelderige en bijzondere flora en fauna. De Viroinvallei vormt immers onderdeel van een uitgebreide kalkwig die gekneld zit tussen het plateau van de Condroz en de Ardennen. De noordelijke hellingen van deze streek hebben dan ook een quasi mediterrane klimaat en herbergen meerdere orchideeënsoorten, vele zeldzame planten, insecten en heel wat reptielen.

We maken vandaag een behoorlijk lange maar rustige wandeling (8km) waarbij heel wat aspecten van de streek aan bod komen, zowel landschappelijk als de fauna en flora. Het orchideeëenseizoen loopt op zijn einde maar er zijn vast nog erg mooie waarnemingen te verwachten. Bovendien bloeien een aantal soorten wat later (vb Bruinrode wespenorchis) en zijn er heel wat mooie zomerplanten en vele vlindersoorten te bewonderen in deze periode. Natuurlijk staan ook de hoogtoppen zoals Roche à l'homme en de Orchideeënberg op het programma. In opvolging van de Varenscursus bekijken we tevens enkele kalkminnende varensoorten vandaag.

Afspraak: om maximaal te kunnen genieten van een lange dag vertrekken we wat vroeger dan gewoonlijk en zijn we ook iets later terug. We komen samen tegen 7.00 u aan de parking op de Bist te Wilrijk. Mocht je op dit uur problemen hebben met het openbaar vervoer, bel dan even zodat we een oplossing voor je kunnen zoeken. We eten het avondmaal nog ter plaatse en

foto: Hugo Waeterschoot

keren tegen 20.00 u naar huis terug, om vermoedelijk rond 22.00 u in Wilrijk aan te komen. Kostendelend vervoer wordt sterk aanbevolen.

Meebrengen: picknick en drank voor 's middags, voor 's avonds heb je de keuze tussen een lokaal simpel restaurantje of een extra picknick meenemen, stevig schoeisel, loep en eventueel enkele veldgidsen. Zonnebrandolie is bij zonnig weer aangeraden, het kan er immers lokaal erg warm zijn.

Gids: Hugo Waeterschoot 03/455 22 12
hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag 10 juli - 8.15 u De Zegge

Het is alweer drie jaar geleden dat we een bezoek brachten aan De Zegge. Vandaag doen we dat weer. Omdat dit gebied behoort tot een van de weinige natuurgebieden in Vlaanderen die niet vrij toegankelijk zijn, geeft hier wandelen een gevoel van complete rust en verbondenheid met de natuur.

Het is eigendom van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen en is ongeveer 55 ha groot.

Langveenplassen, originele elzenbroeken en een heideterreintje

brengen afwisseling in het landschap. De orchideeënweiden zijn prachtig en om deze tijd van het jaar in bloei. In 2008 zagen we o.a. Kleine karekiet, Wespandief en Boomvalk. Verder Grote ratelaar, Kleine zonnedauw, Wateraardbei, Gevlekte orchis, Koningsvaren, Watervorkje, Pijptorkruid en nog veel meer.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 8.15 u. Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan, maar verwittig dan vooraf de leiding. Einde ter plaatse omstreeks 12.00 u

Mee te brengen: laarzen, veldgidsen, verrekijker, fototoestel, loep, eventueel regenkleedij.

Het inkomgeld voor De Zegge bedraagt € 3 per persoon, ter plaatse aan de leiding te betalen.

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/717 348 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Gids: Marcel Verbruggen (conservator) of Bert Veris

Zondag 17 juli - 8.00 u

Fietstocht Rondje Pontje - Noord-Beveland

Bij de 8ste editie van onze succesvolle reeks rondje pontje gaan we kleinschalig genieten van Noord-Beveland. Dit eiland ontstond vooral in de 16de eeuw na een lange strijd tegen water. Het thema lijkt op het eerste gezicht wat tegenstrijdig als je per auto via de expressweg, de uitgestrekte polders doorkruist. Dit onvervalst stukje Zeeland heeft heel wat natuur- en fietsplezier te bieden. Na een overzette met de veerboot starten we in Kortgene met onze gevarieerde fietsroute langs de randen van Oosterschelde en Veerse meer. Het is al meteen aangenaam rijden via een buitendijks fietspad naar het pittoreske haventje van Geersdijk, met zicht op het vogelrijk natuurgebied "De Middelpaten" waar o.a. Lepelaars en Aalscholvers broeden. Aan de zuidelijkste punt van Noord-Beveland houden we even halt bij de Goudplaat, een prachtig natuurreservaat dat maar weinig mensen kennen.

Met zicht op de typische skyline van het middeleeuwse Veere trekken we binnenwaarts richting Kamperland. Na een natje en een droogje op een (hopelijk) zonnig terrasje volgen we de Oosterschelde langs de noordelijke oever. Het gouden randje van Noord-Beveland ontleent niet alleen zijn naam aan de dure zeekeringen die het voormalige eiland moest beschermen tegen het terugkerend stormgeweld, maar ook omwille van zijn "kuupen", een serie inlagen tussen de zeedijk en een binnendijk. Deze pareltjes van natuurgebieden zijn zeer gevarieerd en vogelrijk. We gaan zeker een kijkje nemen in de vogelhut.

Na een halte in Colijnsplaat met zijn vismijn en kleurrijke jachthaven fietsen we langs de Katse plaat waar bij vloed heel wat steltlopers oertijden.

Terug in Kortgene sluiten we onze trip af met een stukje "bootje varen" en een laatste drink.

Stof genoeg dus voor een boeiende fietstocht langs gekende en minder gekende hoekjes.

Wie wil weten wat er achter de namen Keihoogte, Oesterput, de Nehalena tempel en het "wonder van Colijnsplaat" schuilt zorgt dat hij/zij er zeker bij is. Het aantal deelnemers is zoals steeds beperkt tot ca 20.

Afspraak: vertrek om 8.00 u op de Bist te Wilrijk. Bel naar André (0478/57 48 92) of e-mail: andre-de-mul@telenet.be met vermelding van je (mobiele) telefoon, e-mailadres, of je al dan niet (*) fietsvervoer hebt.

Meebrengen: reken op +/- € 5 voor een retourtje overzet Veerse Meer + € 1 voorbereidingskosten + (*) eventueel € 1 voor fietsvervoer, en zorg zelf voor fietsvriendelijke kledij, een kijker, foto toestel en ... een goed humeur.

Gids: Luc Van Schoor 0494 /33 63 09

Leiding: André De Mul 03/828 70 32 - 0478/57 48 92

Biodiversiteitweek: 23 -30 juli

Biodiversiteit in eigen streek !

Gedurende deze week bieden we je twee uitgelezen excursies aan om de biodiversiteit in eigen streek te ontdekken:

- de Edegemse Beekvallei op zaterdag 23 juli en
- de omgeving van het Uilenbos en de Boshoeck in Hove op zaterdag 30 juli.

Beide wandelingen worden ter plaatse afgesloten met een korte drankgelegenheid zodat je wat kan nakaarten met de gids of verder kennis maken met de overige deelnemers.

Kindvriendelijke, stevige maar niet moeilijke wandeling. We wandelen vandaag in Edegem doorheen de vallei van de Kleine Struisbeek. Onze gids is Johan Claessens. Hij laat ons kennis maken met de verrassende biodiversiteit in dit gebied dat de "Edegemse Hoek" wordt genoemd. Johan is in Edegem op vele fronten actief als verdediger van de resterende natuurwaarden.

Afspraak: om 14.00 u aan het kinderdagverblijf Sloeber, Wilrijkstraat 12, Edegem. Einde omstreeks 16.30 u

Zaterdag 23 juli - 14.00 u

Biodiversiteitswandeling Edegemse Hoek

Mee te brengen: wandelschoenen

Leiding: Jos Daniels 03/458 02 02

Gids: Johan Claessens

Agenda

Zondag 24 juli - 14.00 u Pinteling + Fort Wandeling

Het zou nu volop moeten "zomeren". Veel bloemen bloeien dan op hun mooist, terwijl het gezoem van insecten en gefladder van vlinders de aandacht zal trekken. We gaan van dit alles genieten tijdens een rustige, ontspannende wandeling.

Nadien (rond 16.30 u) openen we, als het weer meewil, ons gelegenheidscafé in open lucht.

Geen tijd of zin om mee te wandelen dan kunt U vanaf 16.30 u

iets komen drinken. Het einduur hangt af van de stemming van de aanwezigen.

Afspraak: om 14.00 u aan de ingang Legerstraat 40 (schuin tegenover nr 75). Opgelet, vanuit de Jules Moretuslei mag men met de auto de straat niet inrijden! Neem Valkstraat en Koornbloemstraat.

Om 16.30 u voor wie alleen komt voor de drink

Leiding: Tuur Wuyts 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zaterdag 30 juli - 14.00 u Biodiversiteitwandeling in Hove

De omgeving van de Boshoeck en het Uilenbos herbergen een belangrijke fauna en flora typisch voor bossen en bosranden. Vandaag geven we daarom bijzondere aandacht aan het belang van biodiversiteit en hoe een gebied zoals het Uilenbos hiertoe bijdraagt. Verschillende spechtensoorten, gemengde bosbestanden, een belangrijke reeënpopulatie zijn maar enkele voorbeelden van de biodiversiteit hier.

Afspraak: we komen samen om 14.00 u aan het waterzuiveringstation op de Lintsesteenweg van Hove naar Lint, op ongeveer 1,5 km van de dorpskern van Hove aan de linkerkant.

Einde omstreeks 17.00 u .

Leiding en gidsen: Gerda De Gheselle

Hugo Waeterschoot 0477/33 23 30

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag 30 juli - 14.00 u Bijentocht Fort 7 - Kinderboerderij

Gewapend met vlindernetjes en potjes gaan we op zoek naar wilde bijen in Fort 7. Met de tocht begin april werden er in ieder geval een 15-tal soorten op naam gebracht. Wellicht zullen er in deze periode van het jaar andere soorten actief zijn. Na de tocht staan we ook even stil bij de bijenwand die tijdens de workshop van 16 april werd opgetrokken. Je komt er te weten wat je in je eigen tuin kan doen voor de bijen. Als afsluiter is er nog een bezoekje aan de kinderboerderij waar Micha De Herdt uitleg zal geven bij zijn bijenkorven.

Meer info bij baetens.johan@gmail.com.

Afspraak: om 14.00 u aan Fort 7, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk.

Leiding: Johan Baetens

Zondag 7 augustus - 8.00 u Steltlopertocht in Zeeland

Deze tocht is al jaren een vaste waarde in ons zomerprogramma. Telkens weer worden er mooie en onvoorspelbare waarnemingen gedaan. De periode van de steltloperstrek is daar niet vreemd aan. Zeeland is de plek bij uitstek om deze vogels op hun weg naar het zuiden gade te slaan. De rijke slik- en watergebieden vormen er een gedekte tafel voor deze reizigers die hier hun laatste krachten opdoen voor hun lange reis.

Het lijstje dat we mogelijk te zien krijgen is lang. Leuk hierbij is dat velen zich nog in hun prachtige zomerkleed vertonen. Hoe "gewoon" Steenloperstjes, Rosse Gruttos, Zilverplevier en Bontbekjes voor ons ook mogen zijn; in broedkleed zijn ze nog mooier en daar kunnen we nu nog heel even van genieten. De zeldzame waarnemingen, de "specialekes" zijn nooit te voorspellen en brengen de kers op de taart.

Tijdens de voorbereiding gaan we op zoek naar hun geliefkoosde pleisterplaatsen waar deze vogels hun voedsel zoeken en overtijen. Daarna pas bepalen we het definitieve programma. Voor de deelnemers wordt het dus telkens weer een verrassing waar we exact naartoe trekken. Dat we 's middags een leuk plekje zoeken voor het verorberen van ons

lunchpakket staat nu al vast, waar zien we nog wel ... Mis deze zomertopper niet; wie er niet bij is krijgt achteraf spijt!

Afspraak: vertrek met eigen wagens op de Bist te Wilrijk om 8.00 u. We zijn hier terug omstreeks 19.00 u .

Mee te brengen: picknick, drank, laarzen, vogelgids, telescoop, verrekijker, loep ...

Leiding: Rudy Vansevenant 0475/49 03 68

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Rosse grutto's aan de vloedlijn
© Rudy Vansevenant

Wie graag mee fietst op leuke baantjes langs waterlopen, velden en bossen zal beslist genieten van deze aantrekkelijke fietstocht. De afwisselende route, die Luc enkele jaren terug ineenstak en fietste met een groepje enthousiaste natuurpunters, heeft inderdaad heel wat te bieden. De schilderachtige Moervaart met zijn typische bruggen en zijn bootjes is een mooi begin- en eindpunt. Tussendoor fietsen we over een oude spoorwegberm langs de Stekense vaart, het aantrekkelijk riviertje de Zuidlede, het Provinciaal Domein Puyenbroeck en langs het Heidebos dat beheerd wordt door Natuurpunt. Naast al het mooie van de natuur ontdek je ook interessante bezienswaardigheden zoals Kruiskapel bij Eksaarde, de oude grenspalen, de vijvers en bloementuin in Puyenbroeck enz. enz. Neen, zoals vorige edities verklappen we ook deze keer niet alles op voorhand.....misschien houden we weer een kleine verrassing in petto.

Kom het best zelf ontdekken en geniet mee van deze boeiende fietstocht door het zoete Land van Waas.

We eindigen deze fietstocht rond 17.30 u met een drankje op een terrasje gevolgd , bij voldoende belangstelling -minimum helft van de deelnemers - door een gezellig en democratisch

Zondag 21 augustus - 8.30 u Fietstocht Moervaart - Zuidlede

etentje. Wie dus graag nog wat wil uitbollen kan, naar eigen keuze, een hapje eten met ons.

Afspraak: vertrek om 8.30 u op de Bist te Wilrijk.

Zoals gewoonlijk beperken we het aantal deelnemers tot max. 20 personen zodat we ons vlotjes over de meestal rustige wegen kunnen verplaatsen.

Wie mee wil verwittigt André De Mul (zie leiding) met vermelding van je (mobiele) telefoon, e-mailadres, of je al dan niet (*) (fiets)vervoer hebt, en of je al dan niet mee blijft eten.

Meebrengen: rijklare fiets, picknick, kijker(tje), fototoestel, licht regenjasje (dat je hopelijk niet nodig hebt), € 1 voorbereidingskosten + (*) eventueel € 1 voor fietsvervoer.

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 6 09

Leiding: André De Mul 0478/574 892

andre-de-mul@telenet.be

Weekend Schiermonnikoog

Vrijdag 26 tot maandag 29 augustus

Gids en Leiding: Hugo Waeterschoot, 03/455 22 12
hugo.waeterschoot@scarlet.be

Jammer; er zijn geen plaatsen meer beschikbaar.

Zondag 4 september - 13.15 u Mierenwandeling in Kamp C - Westerlo

Al eens deelgenomen aan een mierenwandeling? Neen? Dan is dit het moment. Mieren zijn in staten levende, sociale insecten. De wereld van de mieren is enorm boeiend. Onze gids Reginald Verhofstede, een specialist ter zake, vertelt ons alles over deze diertjes waar we zo weinig over weten. Hij neemt ons mee naar het Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen in Kamp C te Westerlo.

Kamp C is een provinciaal domein van 10 ha groot dat een voortrekkersrol speelt op gebied van duurzame ontwikkeling in het algemeen, met specifieke aandacht voor duurzaam bosbeheer.

Deze tocht gaat in samenwerking met Bosgroep-Zuiderkempen. Achteraf kunnen we nog gezellig napraten bij een drankje.

Dit wordt een boeiende namiddag!

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.15 u. Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan (om 14.00 u) maar gelieve hiervan de leiding te verwittigen. Einde ter plaatse om 17.00 u. Achteraf eventueel nog een drankje.

Mee te brengen: fototoestel, loepje, stevige wandelschoenen en eventueel regenkleedij.

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar) - lucy.denave@antwerpen.be

Gids: Reginald Verhofstede

Zondag 11 september - 7.30 u Bustocht naar de Hoge Venen

De Hoge Venen herbergen vele mooie, soms onbekende kantjes. Vandaag bezoeken we twee gebiedjes die totaal verschillend zijn qua landschap, fauna en flora: het Bergerven te Elzenborn en de Venen van Malchamps nabij Spa.

Het Bergerven is een typisch hangven gelegen langsheen de zuidgrens van de Hoge Venen ter hoogte Elzenborn. Een tiental jaren geleden was dit ven door verdroging ten dode opgeschreven maar dankzij enkele gepaste maatregelen kon het van de ondergang gered worden. We maken hier een mooie landschapswandeling en gaan in deze typische bosomgeving op zoek naar enkele relictplanten uit de laatste ijstijdperiode zoals de Bospaardenstaart, de Zevenster en de Stippelvaren.

Met een beetje geluk kunnen we ook een Kruisbek of Notenkraker aantreffen in het dichte naaldbos. We hopen dat het weer meevalt

want we eten hier 's middags onze boterhammen op met een idyllisch zicht op het ven. Na de middag rijden we met de autocar richting Spa naar de meest westelijke gelegen venen te Malchamps. Deze typische "pingovenen" zijn zondermeer uniek te noemen en bevatten een prachtige diversiteit aan typische hoogveenplanten zoals Berendruif, Veenbes, Lavendelheide, Zonnedauw en anderen. Aangezien dit een kwetsbaar gebied is werden er knuppelpaden aangelegd die ons gelukkig enkele keren langs een pingorand brengen. Door de aanwezigheid van Hazelaar is een ontmoeting met de Notenkraker ook hier niet uitgesloten.

De wandeling gepland voor vandaag is helemaal niet moeilijk, integendeel zelfs, en bedraagt ongeveer 8 km gespreid over een ganse dag zodat het een ideale gezinsuitstap vormt waar ook jongeren (die de afstand kunnen wandelen) gerust welkom zijn.

Afspraak: we organiseren deze tocht gezamenlijk met de afdeling Schijnvallei en voorzien dan ook 2 opstapplaatsen: om

7.30 u aan de Bist te Wilrijk en om 7.45 u aan het rond punt te Wijnegem, naast het Wokrestaurant.

We houden het democratisch en vragen een inschrijvingsprijs van € 14/persoon. Gezinnen betalen nooit meer dan € 50 voor deze gevulde dagactiviteit.

Het militair domein Groot Schietveld strekt zich uit over de gemeenten Brasschaat, Wuustwezel en Brecht en is een van de waardevolste natuurgebieden van Vlaanderen. Opgenomen op de lijst van de vogelrichtlijngebieden beslaat het een oppervlakte van 1571 ha. Dat één van de laatste restanten van het echte Kempische heidelandschap nog intact is, hebben we vooral te danken aan het leger, anders was ook dit mooie stukje landschap waarschijnlijk bebouwd geweest. Zowat alle heidetypes, van droge over natte heide tot laag- en hoogveen, komen er voor. We vinden er Beenbreek, Moeraswolfsklauw, Klokjesgentiaan, Okerkleurige vezeltruffel, Roze spijkerzwam, Dennenslijmkop, Heideorchis, Veenorchis en zoveel meer. Vermits het Groot Schietveld slechts beperkt toegankelijk is voor het publiek, is dit dé gelegenheid om vandaag onze gids Arlette Lemouche, die het gebied door en door kent, te vergezellen op deze tocht.

De Jutse Plassen gelegen in Koningshooikt zijn nog niet zo bekend onder natuurliefhebbers en daarom gaan we dit gebied eens bezoeken. De naam komt voort van de volkse plaatsaanduiding die het lange woord Koningshooikt inkort tot het woord "Jut". Het is aangelegd als retentiebekken naar aanleiding van de zware overstromingen die Koningshooikt in september 1998 hebben getroffen.

Het natuurgebied Lier Anderstad gelegen tussen Lier en Duffel wordt beheerd door Natuurpunt afdeling "Wielewaal" en bestaat uit voormalige vloeibeemden.

De grote vijver heeft een rietkraag en hier en daar wilgen- en berkenopslag die men door kappingen in toom houdt. Zowel in de winter, in de broedtijd als tijdens de trekperioden is dit gebied interessant voor allerlei vogels.

Aansluitend is er het Strijckersbroek waar in de winterperiode

Agenda

Vooraf inschrijven is voor deze gezinsvriendelijke en mooie bustocht absoluut vereist via een telefoontje of mail aan Guido Callaerts (03/458 02 02 of callaertsguido@base.be) gevolgd door storting van het verschuldigde bedrag op ons rekeningnummer (zie blz 2) met vermelding van je naam, aantal deelnemers en opstapplaats.

Mee te brengen: voor deze tocht zijn stevig stapschoeisel en bij langdurig regenweer laarzen noodzakelijk. Een picknick (incl. drank), een verrekijker en eventueel veldgidsen neem je best ook mee.

Gids en leiding: Hugo Waeterschoot

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag 18 september – 13.15 u Flora- en fauna-wandeling op het Groot Schietveld

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.15 u. Je kan rechtstreeks naar het gebied gaan (om 14.00 u) maar gelieve dan vooraf de leiding te verwittigen. Einde ter plaatse omstreeks 17.00 u.

Mee te brengen: verrekijker, laarzen, veldgidsen, fototoestel, loep, eventueel regenkledij.

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Gids: Arlette Lemouche

Zondag 25 september – 8.15 u Jutse Plassen en Lier Anderstad

geregeld ransuilen in de wilgenbosjes zitten. Verder naar Duffel is er het

plasje aan het sluizencomplex. Het geheel is ook een mooi wandelgebied.

Afspraak: om 8.15 u op de Bist te Wilrijk. Einde omstreeks 12.00 u ter plaatse.

Mee te brengen: Stevig schoeisel of laarzen bij regenweer, verrekijker, telescoop, vogelgids

Gidsen: Henri Moeskops

Tuur Wuyts 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Leiding: Wim Vandeweyer 03/321 32 23 - 0485/60 54 97

Agenda

Zondag 2 oktober - 13.30 u Paddenstoelenwandeling Vrieselhof

Het domein Vrieselhof ligt in Oelegem (Ranst). De oorsprong van het kasteelpark, dat zo'n 80 hectare groot is, gaat terug tot de 14de eeuw, toen het vermeld werd als "Hof van Vriesele". Het is een typisch kasteeldomein met dreven en een wegensysteem voor bosexploitatie. Het domein kwam in 1974 in het bezit van de provincie Antwerpen, die het uitbouwde tot provinciaal domein. Sinds 2005 is het domein een beschermd landschap. In dit uitstekend paddenstoelengebied gaan we op zoek naar enkele interessante soorten. Zijn ze giftig, een beetje geschiedenis er rond, enkele weetjes. We wandelen rustig en genieten van de herfstseer.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.30 u. Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan, dan verwachten we je om 14.00 u op de parking van het Vrieselhof. Gelieve in dit geval de leiding te verwittigen. Einde ter plaatse omstreeks 17.00 u. Zij die willen kunnen nadien doorzakken in café-restaurant de Remise.

Mee te brengen: stevig schoeisel, paddenstoelengids, loepje, foto toestel.

Leiding en gids: Lucy de Nave 03/237 99 52
(0485/71 73 48 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag 16 oktober - 10.00 u & 14.00 u Wandelingen in het kader van de week van het Bos

2011 is het jaar van het bos. Vandaag, bij het afsluiten van de week van het bos laten we dus graag alle aspecten van het bos tot zijn recht komen en bieden we je 2 wandelingen aan en een educatief moment rond het thema "hout". Een eerste in Hove waar we een matuur bos bezoeken en een tweede in Wilrijk waar we een ontwikkelend bos in de kijker stellen. Beide wandelingen kunnen gecombineerd worden. Voor beide wandelingen volstaat stevig wandelschoeisel. Bij hevige regenval de dagen ervoor zijn laarzen echter aanbevolen.

Uilenbos in Hove 10.00 u - 12.30 u

Leiding en gidsen: Gerda De Gheselle en Hugo Waeterschoot (0477/33 23 30 of hugo.waeterschoot@scarlet.be)

In Hove, langsheen de grens met Boechout bevindt er zich nog een groot, vrij ongestoord boscomplex, het Uilenbos, dat onderdeel uitmaakt van het kasteeldomein van Moretus. Dit bos is zonder begeleiding niet toegankelijk voor het publiek, een unieke kans dus vandaag om het van naderbij te bekijken. Een bos (!) mag je dit wel noemen, getuige de majestueuze eiken, moeraseiken en beuken met de hieraan verbonden flora en fauna. Vandaag hebben we vooral aandacht voor het belang van het bos, zijn cyclus en zijn fauna en flora.

Afspraak: we komen samen aan het waterzuiveringstation van Hove op de Lintsesteenweg. Breng zeker ook je verrekijker mee! Tot dan, Gerda en Hugo

Kleine Struisbeek 14.00 u - 16.30 u

Leiding en gidsen: Rudi Leemans (03/828 43 16 of rudolf.leemans@telenet.be) en Fons/Yvonne Waeterschoot-Billion (03/322 12 75)

Een bos aan de Kleine Struisbeek? Het is niet waar je spontaan aan denkt. Toch is het gebied ooit zeer bosrijk geweest (zie de Ferrariskaart 1778). Relicten van dat bos zijn er nu nog in het domein Mariënborgh, op de linkeroever van de Struisbeek. Op de rechteroever moest het bos wijken voor weiland. Rond 1975 zorgde een verkaveling voor typisch Vlaamse lintbebouwing. Het resterende weiland werd met populieren beplant. Ooit dacht Wilrijk er een park te realiseren maar na de fusie met Antwerpen was er geen geld en/of belangstelling meer voor dit project. In december 2006 werden de populieren gekapt: ze waren 'kaprijp', een gevaar voor de veiligheid van de wandelaar en de Stad wilde een natuurlijk bos ... Deze wandeling wordt gevolgd door een bezoek aan het educatiestandje van Fons en Yvonne waar alle aspecten van hout deskundig worden toegelicht. Een educatief moment om van te snoepen.

Afspraak: samenkomst in de Kleine Doornstraat ter hoogte van de knotwilgenrij (naast huisnummer 88).

Tot dan!

Rudi, Fons en Yvonne

Zondag 23 oktober – 9.30 u
Het zuidelijk deel van het Zoniënwoud
op zijn “herfst”mooi

Het Zoniënwoud is één van de laatste restanten van het oude kolenwoud en wordt gekenmerkt door zijn prachtige beukendreven. Tegen het einde van oktober laten deze zich absoluut van hun beste kant zien. Daarom kozen we vandaag voor een landschapswandeling in dit prachtige gebied.

Aangezien de beste tijd voor de flora reeds gepasseerd is zal de aandacht vooral liggen op de geologie en de daaraan verbonden landschapselementen. Natuurlijk zullen er wel enkele mooie paddenstoelensoorten waar te nemen zijn!

Om de grote toeloop in het Zoniënwoud te vermijden voorzien we deze wandeling in de voormiddag maar vertrekken we niet te

vroeg. We sluiten de wandeling af ter plaatse en zij die willen kunnen bij goed weer (?) hun picknick hier eventueel verorberen. Stevig wandelschoeisel volstaat.

Afspraak: De Bist te Wilrijk om 9.30 u .

Leiding en gids: Hugo Waeterschoot 03/455 22 12

Het museum Plantin Moretus is wereldbekend en men komt van heinde en ver om het te bezoeken. Meestal reizen we zelf honderden kilometers om musea in het buitenland te bezoeken terwijl we die van onze eigen stad amper binnenlopen of kennen. Sinds 2005 is het museum Plantin Moretus werelderfgoed geworden: het is als enige drukkerij-uitgeverij ter wereld bewaard uit de 16de, 17de en 18de eeuw, compleet met bedrijfs- en familiearchief, productiestock, technische uitrusting, meubilair, enz. Het samenvallen van productiestock en archief is uniek. De drukpersen zijn de oudste ter wereld (van ongeveer 1600). Plan-

Zondag 30 oktober - 13.45 u
Museum Plantin Moretus

tijn was een verwoed plantenliefhebber, dat is in het museum overal voelbaar. We vinden in zijn verzameling dan ook heel wat botanische drukken uit de 16de eeuw o.a. Dodoens, Clusius en Lobelius. Een stadsgids zal ons een heleboel vertellen over dit uitermate interessant patrimonium.

Afspraak: we komen samen om 13.45 u aan de ingang van het museum Plantin Moretus Vrijdagmarkt 22-23 te Antwerpen. Het einde is voorzien omstreeks 16.00 u ter plaatse.

Kosten: bezitters van een A-kaart mogen gratis binnen, anderen betalen 6 euro inkom. Voor de gids betalen we ongeveer 5 euro per persoon (dit bedrag wordt minder naargelang het aantal deelnemers stijgt)

RESERVEREN BIJ DE LEIDING VOOR 15 OKTOBER IS NOODZAKELIJK (VOOR HET AANTAL GIDSEN).

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar) - lucy.denave@antwerpen.be

Gids: stadsgids

Cursus: Slikken, Schorren en Kwelders

- Waar & wanneer: vrijdag 15 juli van 19.30 u tot 22.00 u in het lokaal de IJsvogel
- Cursusbegeleider: Hugo Waeterschoot, 03/455 22 12 of hugo.waeterschoot@scarlet.be
- Slikken, schorren en kwelders zijn relatief onbekende ecosystemen, in tegenstelling tot hun ecologisch belang. Veelal weten we zelfs het verschil niet tussen deze 3! Deze ecosystemen vormen inderdaad de grens tussen zee en land en tussen zoet en zout en zijn één van de grootste voedselbodems voor steltlopers. De variabiliteit aan planten is erg divers en nauw verbonden aan de waterstand en de bodemstructuur. Naast planten zoals Zeekraal, Lamsoor of Zeealsem en vele andere, komt er ook een, zij het minder diverse, fauna voor met het Wadslakje voorop. In voorbereiding van het weekend van Schiermonnikoog waar de schorren en de kwelder ongeveer het 100-voudige bedraagt van de totale Belgische schorren en kwelder (ja je leest het goed) geven we vanavond een toelichting over dit fantastische milieu. Niet deelnemers zijn natuurlijk welkom en kunnen hun kennis nadien in de praktijk omzetten in het Zwin, de IJzermondig of de excursie naar de schorren van Zandvliet op 4 september (zie vorige rAntGroen, blz 13). Niet te missen dus.
De toegang tot het lokaal de IJsvogel bevindt zich in de Legerstraat te Wilrijk naast het crematorium. Je kan gewoon niet naast het spandoek van Natuurpunt kijken.
Tot dan.

Paddenstoelenwerkgroep 2011

Determinatiecursussen paddenstoelen

Ter gelegenheid van het jaar van het bos, organiseert Ankona cursussen in verband met dit thema, zo ook twee initiatie en twee gevorderden cursussen paddenstoelen. Deze cursussen zijn gratis, mits inschrijving.

Wij verwijzen dus alle paddenstoelenliefhebbers naar dit initiatief.

Meer info via de website van Ankona (http://www.provant.be/leefomgeving/natuur_en_landschap/koepel_voor_natuurst/) of via het tijdschrift ANTenne.

Cursus "Kadervorming paddenstoelen"

Wel wordt nog steeds de kadercursus op vrijdag georganiseerd.

Dit is een intensieve praktijkcursus voor wie reeds een basiskennis paddenstoelen bezit. Leergierige nieuwkomers zijn echter ook welkom.

Deze cursus bestaat uit 8 tochten rond Antwerpen, op vrijdagmorgen in september en oktober van 9 tot 12 uur. Afspraak is telkens aan de ingang van het bezocht domein.

Data: 2 - 9 - 16 - 23 september en 7 - 14 - 21 - 28 oktober.

Inschrijving voor Natuurpuntleden door storting van € 40 op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met als mededeling "paddenstoelen - kaders" + uw naam en telefoonnummer/e-mail adres. Niet-leden betalen € 64 en zijn dan automatisch lid.

Microscopie: hiervoor verwijzen we naar de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring, waar iedereen welkom is.

<http://www.kamk.be/>

Paddenstoelenweekend

Dit jaar trekt de paddenstoelenwerkgroep op weekend van vrijdag 30 september tot en met zondag 2 oktober naar de Ardennen onder leiding van Hans Vermeulen.

Wij logeren weer in le Moulin de Godinval in Vaux-sur-Sûre, ten zuiden van Bastogne. Dit weekend is in feite bedoeld voor mensen met een zekere paddenstoelenkennis en de deelnemers aan de kadercursus krijgen voorrang. Alle nieuwe paddenstoelenliefhebbers zijn echter ook welkom als ze deze boeiende materie willen ontdekken in de schoonheid van onze Ardennen. Het is wel absoluut geen wandelweekend, wel een studieweekend.

Richtprijs deelname in de kosten: tweepersoonskamer met douche en sanitair € 160; single € 190 per persoon.

Inbegrepen: hotelkamer, maaltijd op vrijdag- en zaterdagavond, ontbijt en picknick zaterdag en zondag, legendarische vieruurtjes, begeleiding door Hans.

Daarbij komen nog kosten voor drank aan tafel 's avonds en uw eigen vervoerskosten.

Inschrijven door storting van een voorschot van € 60 op rekening

979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met

als mededeling "paddenstoelenweekend".

Informatie bij Catherine Vandercruyssen, tel 03/288 81 07, [cvdx@telenet.be](mailto:cvd@telenet.be).

© Guido Van Boeckel

Cursus Natuur-In-Zicht

Wil je samen met anderen de natuur beleven en er wat meer over aan de weet komen? Dan is de cursus Natuur-In-Zicht iets voor jou. Deze groene basiscursus richt zich tot iedereen die de eerste stappen zet in het beter leren kennen van de natuur.

CVN, het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie, organiseert in samenwerking met Natuurpunt Zuidrand Antwerpen deze cursus in onze eigenste IJsvogel, de lesgevers en excursieleiders zijn ook eigen 'Zuidrand Antwerpen'-leden. Van de deelnemers wordt geen enkele voorkennis vereist. Je maakt kennis met planten, dieren, ecologie, landschappen en biodiversiteit. Tijdens de binnenactiviteiten doe je natuurkennis op, bij de excursies in de nabije omgeving zul je de natuur beleven.

De binnenactiviteiten gebeuren op woensdagavond (19.30 u - 22.30 u) in lokaal De IJsvogel, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Diezelfde week nog gaat dan de daarbij aansluitende excursie door op zaterdagvoormiddag (9.00 u - 12.00 u)

Programma

Wo. 07/09 - Dieren (Lesgever: Herman Snoeck)

Za. 10/09 - Excursie 'Dieren' (Natuurreservaat Fort 7, Wilrijk - Gids: Lucy de Nave)

Wo. 14/09 - Planten (Lesgever: Herman Snoeck)

Za. 17/09 - Excursie 'Planten' (Natuurgebied Klein Zwitserland, Mortsel - Gids: Herman Snoeck)

Wo. 21/09 - Alles hangt samen (Lesgever: Gilbert Van Ael)

Za. 24/09 - Excursie 'Alles hangt samen' (Natuurreservaat Groen Neerland, Wilrijk - Gids: Rudi Leemans)

Woe 28/09 - Landschappen en biotopen (Lesgever: Hugo Waeterschoot)

Za. 01/10 - Excursie 'Landschappen en biotopen' (Natuurgebied Zuidrand Antwerpen, Aartselaar, Kontich - Gids: Hugo Waeterschoot)

Wo. 05/10 - Biodiversiteit (Lesgever: Gilbert Van Ael)

Za. 08/10 - Excursie 'Biodiversiteit' (Natuurgebied Hobokense Polder - Gids: Gilbert Van Ael)

Vaste cursusbegeleiders zijn Lucy de Nave en Herman Snoeck.

Hoe inschrijven en betalen?

Schrijf telefonisch in bij CVN op 03/226 02 91 of via de website www.c-v-n.be.

Het cursusgeld bedraagt € 60,00. Het handboek is in de prijs inbegrepen.

Schrijf het cursusgeld over op 404-3076041-29 van CVN, Appelmansstraat 12/6, 2018 Antwerpen en vermeld je naam en 'Cursus NIZ, Fort 7, Wilrijk 2011'.

Meer informatie?

CVN-secretariaat: 03/226 02 91 of info@c-v-n.be

Herman Snoeck: 03/23799 52 of herman.snoeck@antwerpen.be

Na de cursus heb je een basisinzicht in de natuur om je heen. Je weet ook waar je terecht kunt om meer van de natuur te genieten of om de natuur een helpende hand toe te steken.

Als je de smaak te pakken hebt, beschik je over de nodige voorkennis om aan de CVN-cursus Natuurgids te beginnen die in februari 2012 ook weer in de IJsvogel van start gaat.

In 2007 hebben 17 deelnemers de CVN-cursus Natuur-in-Zicht in de IJsvogel gevolgd. Daarvan zijn er ondertussen 7 natuurgids geworden.

In 2008 hebben 11 deelnemers de CVN-cursus Natuurgids in de IJsvogel gevolgd. Daarvan hebben er 9 het diploma behaald.

In 2009 hebben 25 deelnemers de CVN-cursus Natuur-in-Zicht in de IJsvogel gevolgd. Daarvan zijn er ondertussen 16 natuurgids geworden.

In 2010 hebben 19 deelnemers de CVN-cursus Natuurgids in de IJsvogel gevolgd en ze hebben alle 19 het diploma behaald.

Cursus over Zoogdieren landt op Fort VII

Exclusief aanbod voor leden van Natuurpunt Zuidrand

Begin september is een ideale periode om je te verdiepen in onze inlandse zoogdieren. Daarom organiseert het CVN als bijscholing voor natuurgidsen een zoogdierenweekend. De cursus loopt van vrijdagavond 2 september tot en met zondagnamiddag 4 september. Op het programma van deze praktijkgerichte cursus staan het bezoek aan een belangrijk vleermuizenfort, vleermuizen determineren met batdetecor en misschien ook een vangdemonstratie, een les over inlandse zoogdieren, braakbalpluizen, een zoogdierenexcursie, een sporenquiz, muizen vangen, bezoek aan een dierenopvangcentrum en aan het Schedelhof in Wiekevorst. (Het programma is nog onder voorbehoud op het moment dat dit tekstje wordt geschreven, maar er wordt aan gewerkt).

Het is een erg interessant programma voor wie zich een weekend wil verdiepen in zoogdieren! Lesgever is o.a. zoogdierenspecialist Wout Willems. Tijdens deze cursus steek je heel wat dingen op die je als natuurgids kan gebruiken tijdens gidsbeurten.

De zaterdagactiviteit gaat volledig door op Fort 7. In de voormiddag krijg je informatie over kleine knaagdieren en zetten we muizenvallen. In de namiddag staan braakbalpluizen en een zoogdierenexcursie op het programma. 's Avonds is er een sporenquiz en controleren we de muizenvallen. De gevangen dieren worden grondig bestudeerd en dan weer vrijgelaten.

Leden van Natuurpunt Afdeling Zuidrand mogen gratis deelnemen aan deze zaterdag. Wie graag het hele weekend deelneemt, betaalt 20 euro in plaats van 30.

Meer informatie? www.c-v-n.be of bij Stella Van Hofstraeten sterrekruid@telenet.be

NATUURFOTOGRAFIE
TENTOONSTELLING
een selectie van de beste natuurfoto's

8 juli - 26 augustus
Brouwersuliet 2, Antwerpen

FOTO © SWA BOUVE

Bond Verantwoorde NatuurFotografie

Maak van je tuin een natuurreserveaatje en gebruik daarom nooit pesticiden

We weten al lang dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen gevaar kan opleveren voor de gezondheid van mens en dier en dat die pesticiden nog lang naverken.

ZONDER IS GEZONDER

Tips, met respect voor de natuur

Last van bladluizen?

Met een krachtige waterstraal kan je heel wat bladluizen van de plant spuiten. In de herfst kan je de aangetaste plantendelen afknippen. Zo overwinteren er minder eitjes. Heeft de plant jaar na jaar last van bladluizen? Dan spreken we van een plaag en staat de plant niet echt op zijn plaats. Overweeg om hem te verplanten of weg te doen.

Geef onkruid geen kans

Bedek de bodem met doorlevende kruidachtige planten of bodembedekkende struiken.

Het onkruid krijgt dan geen kans door licht- en plaatsgebrek.

Gebruik bij de aanplant een dikke laag compost of houtsnippers van 10 centimeter. Zo vermijd je in het begin onkruid en kunnen de bodembedekkers optimaal groeien.

Met de hand of door het vuur

Wied kleine oppervlakten met de hand. Voor grotere oppervlakten kan je een onkruidbrander gebruiken. Brand het onkruid om de 2 à 3 weken weg. Het onderliggende wortelstelsel wordt door vocht- en krachtverlies uitgeput waardoor het onkruid uiteindelijk helemaal verdwijnt.

Harken bij warm weer

Hou paden met kiezelsteentjes onkruidvrij door regelmatig te harken. Doe dit bij voorkeur bij warm weer zodat de losgeharkte plantjes snel opdrogen en afsterven.

Mengsel van gras en klaver

Een nieuw gazon? Informeer bij je tuincentrum naar een gazonmengsel, aangevuld met miniklavers. De klaver zorgt op natuurlijke wijze voor een bemesting van je gazon. Zo blijft het gras het hele jaar door donkergroen. Het mengsel van klavertjes en grassoorten vormt ook een compacte grasmat waardoor het onkruid amper de kans krijgt om te groeien.

Mos: met of zonder?

Mos doet het op schaduwrijke plaatsen beter dan gras. Een graspartij in de schaduw zal dus vaak last hebben van mos. Je kan het mos laten staan, of het vervangen door een verharding of door schaduwminnende planten zoals varens, hosta's of kamperfoelie.

Minder muggen

Vermijd stilstaand water in emmers, gieters enzovoort. Heb je een vijver? Weet dat er insectenetende vissen bestaan. Houd muggen buiten door het plaatsen van horren in deur- en raamopeningen. Of bescherm jezelf en je kinderen met een muskietennet boven het bed.

In de moestuin

Voorkom bodemziekten in je moestuin door vruchtwisseling of gebruik ziekteresistente rassen. Ook combinaties van verschillende teelten voorkomen ziekten.

Tegen slakken

Slakken zijn dol op jonge plantjes. Zorg er daarom voor dat ze er niet gemakkelijk bij kunnen. Slakken kan je weghouden met spinnenwebben, gemalen schelpen of kapotte eierschalen. Of zorg ervoor dat de plantjes sneller groeien, bijvoorbeeld door de bodem te bedekken met zwarte folie zodat die sneller opwarmt. Egels en vogels eten graag slakken. Richt je tuin daarom diervriendelijk in door nestkastjes te hangen of door een heg of houtkant aan te planten.

Wil je meer info, surf naar www.zonderisgezonder.be

Tips overgenomen van de campagne "zonder is gezonder"

Sprokkels

Op 23 april organiseerden we, samen met Fabiant en Opsinjoren, een grote opkuisactie om het opgestapelde afval af te voeren uit de barakken van Fort 7. Het was een groot karwei, maar met een 45-tal vrijwilligers werden in totaal 30 m³ metaal, 36 m³ steen- en glaspuin, 60 m³ houtafval en 20 m³ grofvuil afgevoerd. Het oud metaal bracht een goede 670 € op, die verder zal geïnvesteerd worden in de afbraak van de barakken.

Begin mei werd gedurende een week gezocht naar Kamsalamanders in de Struisbeekvallei. Van elk gevangen exemplaar werd de buikzijde gefotografeerd om te kunnen nagaan of we telkens dezelfde dieren vangen of niet. Eind mei wordt opnieuw gedurende een week bemonsterd en ook gezocht naar voortplanting in de poelen.

Op 7 mei werd een eerste verkennende fietstocht gemaakt langsheen de gekende kolonieplaatsen van Boerenzwaluwen in Wilrijk en Edegem. Niet alle kolonies waren die dag even bereikbaar. In de komende maanden zal de ontwikkeling van de kolonies verder worden opgevolgd.

In de Nieuwe Antwerpenaar editie Wilrijk verschijnt nu regelmatig een artikeltje over natuur in Wilrijk.

Zoals je merkt werd er reeds heel wat voor onze Wilrijkse biodiversiteit gedaan. Uiteraard gaan we hier in de komende maanden mee verder. Mocht je interesse hebben om mee te werken (gedetailleerde uitwerking actiepunten te vinden op onze website), neem dan gerust contact op met *baetens.johan@gmail.com*.

Biodiversiteitcharter Wilrijk

Binnen het kader van het charter van Wilrijk werden al verschillende acties verder geconcretiseerd. Hieronder vind je een eerste overzicht.

Medio april werd het vleksgewijze voorkomen van voorjaarsflora en Japanse duizendknoop langsheen de Kleine Struisbeek in kaart gebracht. De volgende stap is om een proefvlak te selecteren voor de bestrijding van Japanse duizendknoop.

De Stad plaatste in elk district recent een bijenwand, in Wilrijk is deze te bezichtigen in het Steytelinckpark. Ook op Fort 7 pronkt er nu dankzij de inzet van iedereen die aanwezig was op de workshop van 16 april een bijenwand.

Hollebeekpark

Zaterdag 19 februari organiseerde de Stad Antwerpen een infomoment over de nieuwe aanpak van het project in de kantine van de Tennisclub Sokah in de directe omgeving van de Hollebeekvallei zelf (Albert Einsteinlaan). Het infomoment werd georganiseerd om de buurtbewoners de kans te geven op inspraak. De beide natuurfunctieafdelingen en het Actiecomité Hollebeek werden voorafgaandelijk geraadpleegd. Medio mei konden we het hierop uitgewerkte voorontwerp inkijken.

Het jammere van de zaak blijft wel dat het bos aan de Salesianenlaan nog steeds gedoemd is te verdwijnen. Aankoop van het perceel wordt onmogelijk geacht vanwege de hoge aankoopprijs (1.500.000 €), niettegenstaande dit perfect mogelijk was geweest met het oorspronkelijk vastgelegde budget (3.250.000 €). Voorliggend plan is echter een compromis binnen de gewijzigde budgetruimte, waarbij 0.3 ha van het oorspronkelijk te bebouwen perceel aan de stad zal worden overgedragen. Uiteraard dient voor de kapping van de rest van het bos een vergoeding te worden betaald aan het boscompensatiefonds maar opnieuw zonder garantie dat er ooit van echte compensatie sprake zal zijn. Vlaanderen en Antwerpen zijn dus maar weer eens 1.2 ha bos armer.

Ondertussen zijn er wel vorderingen gemaakt met de aankoop van de zogenaamde Hollebeekweide (tussen Hollebeekstraat en Lucas Henninckstraat), maar ook hier zullen enkele offers moeten gemaakt worden. Enkele afsluitende bouwkavels zullen wellicht alsnog gerealiseerd worden. Voordeel is dat ze zouden uitgevoerd worden met inkijk op het park wat het buurttoezicht aanzienlijk ten goede zal komen. Nadeel is dat de toegangspoorten vernauwd zullen worden waardoor de inkijk vanuit de straten verkleind en het buurttoezicht net vermindert.

Verder ziet het voorontwerp er echter wel een veelbelovend concept uit. Langsheen belangrijke stukken van de Hollebeek worden zwak hellende oevers, grazige vegetaties, hooilanden, ruigtes, bosschages, amfibieënpoeltjes en natuurlijk ingerichte wateropvangbekkens voorzien. Alle parkdelen worden zo veel mogelijk in verbinding gebracht door een, met natuurlijk materiaal (ternair zand) bedekt wandelpad, dat op enkele plaatsen wordt vervangen door een vlonderpad. En tuineigenaars langsheen de beek zullen gestimuleerd worden om natuurlijke afsluitingen (bv. besdragende doornstruiken) te voorzien aan het einde van hun perceel. Daar waar de huidige natuurwaarden momenteel nog steeds beperkt zijn, zal dit na de inrichting en instelling van het beheer wel eens heel anders kunnen zijn. Belangrijke randvoorwaarde hiervoor blijft echter een goede verbinding met het brongebied en in het bijzonder het Schoonselhof en Fort 7. Op die manier zal deze groene vinger zijn functie ten volle kunnen waarmaken: natuur dragen tot in de stad.

Biodiversiteitcharter Edegem

Tijdens de feestelijke afronding van het vrijwilligersevenement “Edegem binnenste buiten” werd het biodiversiteitcharter door de burgemeester, schepenen van leefmilieu en onze voorzitter ondertekend. Tijd dus om het charter eens van dichterbij te bekijken. Hieronder vind je een overzicht van de actiepunten uit het charter.

- Afronding en uitvoering bosbeheerplan Fort 5, hooilandbeheer en waterhuishouding.
- Het uitvoeren van maatregelen rond de Edegemse beek tussen Mechelsesteenweg en Prins Boudewijnlaan op basis van het ecologisch onderzoek.
- Er komt een ecologisch inrichtingsplan voor de stukjes restgebieden in de sportzone Kattenbroek. De natuurverenigingen werken in samenwerking met de gemeente een ontsnipperings- en beheerplan uit voor de amfibieën in het Kattenbroek.
- Er wordt overleg gepleegd met de landbouwers aan de oever van de Edegemse Beek voor een ecologisch beheer van de beek.
- De uitvoering van het Aquafin-project “sanering bovenloop en collector Kleine Struisbeek” wordt opgevolgd en geëvalueerd.
- Er worden ecologische beheermaatregelen uitgewerkt en voorgelegd aan de eigenaars, aangelanden en/of gebruikers van de Kleine Struisbeek.
- Aan de eigenaar van domein Hof Ter Linden wordt gevraagd of de natuurverenigingen de flora en fauna (mee) mogen inventariseren.
- Met de eigenaar van het domein Hof Ter Linden worden aandachtspunten voor een harmonisch bosbeheer overlegd, o.a. mantelzoomvegetaties met cyclisch hakhoutbeheer, diversiteit van de ondergroei langsheen de dreven, ecologisch beheer van de waterlopen, beschermen van habitats en bloemrijke weilanden.
- Gemeente Edegem “adopteert” naast de Vleermuizen ook het Oranjetipje en Amfibieën. Natuurpunt en VMPA brengen het voorkomen van de adoptiesoorten in kaart en leveren informatie over het nodige beheer.
- Beheer Park Romeinse Put afstemmen op Oranjetipje.
- VMPA zorgt voor een goed beheer van het vleermuizenreservaat in het Fort 5 en zet de jaarlijkse wintertellingen samen met Natuurpunt verder.
- Natuurpunt zal met logistieke en financiële steun van de gemeente overzetacties voor de amfibieën organiseren zo lang als nodig. Voor de omgevingen waar de overzetacties gebeuren (Arendsnest, Kattenbroek, ...) wordt gezamenlijk een sensibilisatiecampagne opgezet.
- De kerkuilenwerkgroep wordt door de gemeente verder ondersteund bij het plaatsen van kerkuilkasten (communicatie en subsidie). Er komt een analoge ondersteuning voor zwaluwnesten, met kunstnesten in de nabije omgeving van bestaande en voormalige kolonieplaatsen.
- De gemeente beschermt de bijenpopulatie door de aanplanting van drachtplanten te bevorderen op eigen domein en bij de inwoners. “Insectenhôtels” worden gepromoot bijv. bij scholen. Zij ondersteunt verder de imkerwerking op het Fort 5.
- Er komt een actualisatie van de gemeentelijke bermen en graszones die volgens het bermbesluit zullen worden gemaaid. Inventarisatie door de natuurverenigingen is hierbij mede-input. Bestrijden van invasieve exoten.
- Er wordt gezamenlijk een inventaris van waardevolle kleine landschapselementen (heggen, bomen, poelen) opgesteld en vervolgens wordt voor de kleine landschapselementen in openbaar domein door de gemeente een gepast beheer uitgewerkt in samenwerking met de natuurverenigingen.
- De jaarlijkse behaagactie van gemeente en Natuurpunt wordt voortgezet.
- De gemeentelijke bioklas krijgt een nieuwe huisvesting die ook als vertrekbasis van de natuurverenigingen kan dienen.
- De gemeente sensibiliseert haar bevolking inzake particulier natuurbeheer met campagnes als natuurvriendelijke tuinen, “zonder is gezonder”, gebruik van compost, vogels in je tuin, promotie van streekeigen beplanting, enz.
- Er wordt bekendheid gegeven over de resultaten van het lokaal natuurbeleid via de gemeentelijke kanalen en de kanalen van de natuurverenigingen.
- Samenwerking voor de uitgave van de speciale editie van het NP-afdelingsblad rAntGroen over de lokale natuur in Edegem (speciale editie 2015).
- Er komt een regelmatig overleg tussen de gemeente Edegem, Natuurpunt Zuidrand en VMPA Werkgroep Fort 5 over de status van het actieplan en verdere stappen.

Fort 7 Nieuws

Inrichtingswerken op Fort 7

Zo'n 10 jaar geleden was er in het Beheerplan van het Fort reeds sprake om een gedeelte aan het water meer open te maken tussen het Waterhoenpad en de betonweg. Dit gedeelte was een bebost stuk dat ten zuiden lag van het vestingwater zodat er veel schaduw in de aanpalende waterpartij viel. Dit open maken biedt kansen aan allerlei planten mits het regelmatig maaien ervan. Het terrein helt ook lichtjes af naar het water wat op het Fort praktisch niet voorkomt.

Voor het realiseren van dit plan moesten een aantal bomen geveld worden. Dit werk gebeurde in de winterperiode door de professionele terreinploeg van Natuurpunt – Ekeren.

Na het vellen van de bomen, het verwijderen van de stammen, takken en twijgen en het uittreken of uittrekken van de wortels werden er nog puin en boordstenen opgeladen. Het gerooid gedeelte was een stuk van het gedempte vestingwater dat destijds opgevuld werd met bouwpuin en afgedekt met een laag zand.

Nu is het afwachten hoe de natuur op deze ingrepen zal reageren. In de beginfase zullen er pioniersplanten verschijnen maar door gepast beheer zal dit gedeelte evolueren naar een grazige vlakte. Dit proces zal met belangstelling gevolgd worden door de beheerploeg en de bezoekers.

Bij recente beheerwerken werden boomtakken verhakseld. Dit versnipperd hout kan gebruikt worden op tuinpaden of tussen beplanting. Wie interesse heeft kan dit materiaal GRATIS komen ophalen op het Fort na contactname met Tuur Wuyts, 03/449 99 11 of 0474/55 25 75

Er dienen wel stevige plastic zakken meegebracht te worden om dit materiaal in te laden.

Hector De Ceulenaar, de 2de conservator van Fort 7, is na een lang aanslepende ziekte op 18 mei overleden. Door Hector kregen velen onder ons de microbe van de natuurstudie te pakken en hij zette zich nadien met hart en ziel in voor het Fort. Het maaiwerk gebeurde toen nog met de zeis en een beperkte maar actieve groep deed toen dit zware werk onder zijn leiding.

Hector was ook een uitstekend natuurkenner die moeilijke soorten minutieus determineerde. Ook de historische en vestingbouwkundige kant van het fort werden door hem bestudeerd. Voor de gidsen en geïnteresseerden stelde hij een lijvige bundel samen met de veelzeggende titel "Hector vertelt ..."

Hij was conservator tot einde de jaren negentig toen Peggy het conservatorschap overnam van hem. Wij wensen de familie van Hector alle sterkte toe.

Het dossier Hof Ter Linden in Edegem is weer opgeborreld door het afspringen van het project voor een cultuur/kunstencentrum. In lijn met het biodiversiteitcharter heeft het bestuur besloten om prioriteit te geven aan de inventarisatie/monitoring van dit gebied. Doel is om op basis van deze gegevens beleidondersteunend advies te verstrekken aan de gemeente Edegem.

Het bestuur gaf op 19 mei groen licht om het natuurplan rond Fort 7 af te stemmen met het in ontwerp zijnde masterplan voor het Schoonselhof. Beide gebieden zijn immers aansluitend, vormen één grote groene long en een gezamenlijke aanpak kan enkel maar de natuur ten goede komen.

Na een Natuurpuntuitstap werd in één van de auto's een zakje gevonden van een verrekijker (compact model) van het merk BRESSER.

De eigenaar ervan kan contact opnemen met Tuur Wuyts, 03/449 99 11 of 0474/55 25 75.

Via haar "weiger een draagtasactie" steunt schoenen TORFS het reservatenfonds van Fort 7 en het natuureducatief centrum

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr 226). Als je, of elke ander klant, je papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dat stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds en deze te Wilrijk het toekomstig educatief centrum

op het Fort.

Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarden is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Exoten

Herman Snoeck

Naast de inheemse planten en dieren, die hier van nature al duizenden jaren voorkomen, vinden we in ons land steeds meer exoten. Dit zijn planten en dieren die door menselijk toedoen buiten hun normale verspreidingsgebied leven. Ze komen oorspronkelijk meestal uit andere werelddelen.

De mens verspreidt al eeuwen lang plant- en diersoorten over de wereld:

- opzettelijk o.m. als voedsel, als huisdier, als tuinplant, voor de biologische bestrijding van 'ongedierte' ...;
- onopzettelijk o.m. met het ballastwater of aan de romp van schepen, in groente- en fruittransporten of met wol van schapen ...

Een deel van die opzettelijk ingevoerde diersoorten is dan ontsnapt of werd vrijgelaten en de plantensoorten kwamen met afval of via hun zaden in de plaatselijke natuur terecht. Wanneer de omstandigheden het toelieten ontstonden uit die enkele opzettelijk of onopzettelijke ingevoerde exoten zich voortplantende populaties.

Van de zowat 50 000 dieren- en plantensoorten in België zijn ongeveer 2500 soorten uitheems. Sommige kunnen heel snel in aantal toenemen en veroorzaken dan ecologische en/of economische schade. Dat zijn dan de invasieve soorten.

PLANTEN

Planten die voor 1500 ingevoerd werden en die er nu nog zijn worden meestal met inheemse soorten gelijkgesteld omdat ze hier al zo lang voorkomen.

Na 1500 (vooral na 1800) kwamen in Vlaanderen meer dan 1000 vreemde plantensoorten in de natuur terecht waarvan er vandaag nog meer dan 420 soorten overblijven. Vorige eeuw was er vanaf de jaren zeventig een 1ste snelle toename en een 2de na 1992. In de periode 1990-2000 kwamen gemiddeld 15 plantenexoten per jaar in de natuur terecht waarvan er telkens minstens 4 verder blijvend zijn.

85 % van die uitheemse soorten werden samen met vogelzaad, graan en oliehoudende zaden of als plantgoed in tuinen en kwekerijen ingevoerd. De rest werd ingevoerd met voedergewassen, ertsen, spoorwegballast, hout, wol, pootvis of door exotische watervogels, legeractiviteiten, scheepvaart, vervoer of ingezaaid langs bermen of uit keukenafval.

Door verkavelingen, ruilverkavelingen, grootschaligheid, veranderende landbouwmethodes ... verschaalden de landschappen waarbij "generalisten" de plaats innamen van "specialisten". Bijna alle exoten kunnen we beschouwen als "generalisten", soorten die zich in véél (zo niet alle) biotopen en plekken thuisvoelen, zich aanpassen en eventueel uitbreiden.

Afhankelijk van hoe die planten hier verder gedijen kunnen ze ondergebracht worden in een van de volgende 5 categorieën.

- Gekweekt: worden aangeplant en actief onderhouden voor consumptie, sierwaarde of andere redenen. Verwilderen zelden of nooit.
- Efemere: ongewild ingevoerde uitheemse soorten die niet langer dan één of hooguit enkele jaren kunnen overleven wegens beperkte mogelijkheden tot vermeerdering.

- Standhoudend: blijven zonder verdere menselijke tussenkomst ter plaatse zonder of met beperkte mogelijkheid tot vermeerderen.
- Ingeburgerd: vormen levensvatbare populaties die permanent aanwezig blijven, meestal nabij de oorspronkelijke plaats van introductie, en die zich niet noodzakelijk verspreiden naar andere biotopen. Hiertoe behoren ook de zgn. stinsenplanten.

- Invasief: ingeburgerde soorten die ver buiten de oorspronkelijke plaats van introductie doordringen in andere milieus, al dan niet met ecologische en/of economische schade tot gevolg.

In de nu volgende opsommingen staan een groot aantal planten die we als 'normaal' beschouwen in onze omgeving maar toch komen ze uit andere streken dan de onze. Misschien zijn ze al tientallen, zo niet honderden jaren ingeburgerd of ze werden aangeplant. Voor zover gekend werd het jaartal van eerste waarneming (aanplanting) opgegeven.

Gekweekte exoten: Aardappel; Corsicaanse den; Weymouthden; Zeeden; Gerst; Goudlork; Haver; Koolzaad; Meelbes; Canadapopulier; Italiaanse populier; Raapzaad; Rogge; Tarwe; Tomaat; Vlas; Zonnebloem.

Efemere exoten: Alsemambrosia; Bernagie; Doornappel; Fluweelblad; Geel vingerhoedskruid; Gingellikruid; Groot akkerscherm; Incarnaatklaver; Jacobs ladder; Kanariezaad; Kleine reseda; Laurierkers; Perzische klaver; Pluimgierst; Prachtklokje (kweekvorm); Slaapbol; Slaapmutsje; Slipbladige rudbeckia (1849); Tuingoudsbloem; Voederwikke; Zachte es (2008); Zegekruid en de waterplanten Egeria (1999); Ongelijkbladig vederkruid (1993); Posteleinwaterlepel (1995).

Standhoudende exoten: Appel; Azijnboom (Fluweelboom - 1898); Citroenmelisse; Douglasspar; Afghaanse duizendknoop (1898); Hybride duizendknoop (1924); Fijnspar; Gele maskerbloem (1953); Gewone sering; Gewone vogelmelk; Grote veenbes; Hemelboom (1952); Hybride spiraea (1895); Kleine teunisbloem; Moerasedik; Okkernoot; Oostenrijkse den; Roodnervige esdoorn (1990); Vaste lupine; 1882); Vederesdoorn (1955); Vlakke dwergmispel (1982); Wilde sorgo; Witte pluimspiraea (1803); Witte spirea en de waterplant Grote kroosvaren (1912).

Ingeburgerde exoten: Absintalsem; Alpenbes; Amerikaans krentenboompje (1876); Amerikaanse eik (1850); Amerikaanse kruidkers; Basterdklaver; Beklierde basterdwederik; Bolletjesraket; Brede lathyrus; Canadese fijnstraal; Dichtbloemige kruidkers; Draadgierst; Driebladige wingerd

(1880); Dwergcotoneaster; Draadereprijs; Grote ereprijs; Gewone esdoorn; Noorse esdoorn; Gehoornde klaverzuring; Gekielde dravik; Middelste ganzerik; Rechte ganzerik; Gele kamille; Schijfkamille; Grauwe abeel; Grijskruid; Grove den; Hanenpoot; Harig knopkruid; Hongaarse raket; Italiaans raaigras; Kaal knopkruid; Klein liefdegras; Klein springzaad (1868); Kleinbloemige steentijm; Kleine varkenskers; Knolcyperus; Kransnaalbaar; Kruisbladige wolfsmelk; Canadese guldenroede (1863); Late guldenroede (1869); Gestreepte leeuwenbek; Grote leeuwenbek; Muurleeuwenbek; Luzerne; Mahonie (1906); Moederkruid; Muskuskaasjeskruid; Nieuw-Nederlandse aster (1865); Olijfwilg sp. (1939); Oranje havikskruid; Overblijvende ossentong; Papegaaikruid; Rimpelroos (1934); Robinia (1856); Roedewolfsmelk; Rozetsteenkers; Schijnaardbei; Smalle aster (1835); Sneeuwbes; Sneeuw klokje; Spirea; Stijve klaverzuring; Stijve zonnebloem; Straatliefdegras; Tamme kastanje; Tengere rus; Grote teunisbloem; Middelste teunisbloem; Trompetnarcis; Tuinasperge; Tuinjudaspenning; Vaste lupine; Viltige pluimspirea (1870); Glad vingergras; Harig vingergras; Vlinderstruik (1942); Vrouwenmantel; Welriekende ganzenvoet; Wilde postelein; Witte abeel; Witte els; Witte paardenkastanje; Roze winterpostelein; Witte winterpostelein; Zachte/Bonte wikke; Zeepkruid; Zwart tandzaad (1886) en de waterplanten Dwergkroos (1983); Brede waterpest (1860); Smalle waterpest (1939).

Invasieve plantensoorten

Voornamelijk verstoorde ecosystemen (o.a. door vermessing of behandeling met herbiciden) zijn gevoelig voor invasie door exoten.

- Het merendeel van de invasief geworden planten zijn afkomstig uit tuinen. Zij werden verspreid via zaad of als tuinafval gedumpt.
- De meeste soorten werden invasief in voedselrijke habitats. Enkel de Amerikaanse vogelkers en de Pontische rhododendron groeien vooral in voedselarme habitats.

Aardpeer (1893); Amerikaanse vogelkers (aangeplant - 1890); Bezemkruid (ingevoerd met wol - 1892); Bonte gele dovenetel; Chinese bruidssluier; Douglaspluimspirea (1885); Japanse duizendknoop (aangeplant - 1888); Sachalinse duizendknoop (1924); Ierse klimop; Pontische rododendron (1920); Reuzenbalsemien (1939); Reuzenberenklauw (1938); Schijnaardbei (1950); Schijngnadekruid; Spaanse hyacint; en de waterplanten Groot waterlepelje (1983); Grote waternavel (1998); Parelvederkruid (1983); Watercrassula (1982); Waterteunisbloem.

Amerikaans krentenboompje en Dwergkroos staan op het punt om invasief te worden.

GEWERVELDE DIEREN

Er zijn bij ons 34 gewervelde exoten die in de natuur stand houden.

Voor 1900 waren er reeds 11 soorten waarvan Bruine en Zwarte rat, Fazant, Giebel, Huismuis, Karper en Konijn hier al honderden jaren zijn. Bruine Amerikaanse dwergmeerval, Snoekbaars, Vetje en Zonnebaars werden ingevoerd in de tweede helft van de 19de eeuw. 17 van de 23 exoten die na 1900 bij ons verschenen zijn ontsnapte of uitgezette 'sierdieren'. Bij de aanvang van de 20ste eeuw werden Muskusrat en Amerikaanse hondsvissen geïmporteerd. Vanaf 1940 werden in het kader van een sterk opkomende intensieve aquacultuur 47 soorten vissen met

aantrekkelijke hengelaarwaarde en ook siervissen geïmporteerd. Sommige soorten zijn volledig verdwenen, andere soorten overleefden maar konden zich niet voortplanten, enkele soorten vormden zichzelf instandhoudende populaties (o.a. de sporadisch voorkomende Zilverkarper en Regenboogforel) en nog minder groeiden uit tot een pestsoort (o.a. de Blauwbandgrondel). In het begin van de jaren '50 kwamen er heel wat exoten bij. Vanaf 2000 werden in Vlaanderen Egyptische kikker, Muurhagedis, Amerikaanse dikkopelrits en Roofblei gesignaleerd die zich in het wild voortplantten.

Muskusrat, Nerts en Beverrat werden ingevoerd voor de pelskweek. De Beverrat werd plaatselijk ook uitgezet om in functie van de hengelsport de waterplanten in toom te houden. Van de 10 ingeburgerde vissoorten werden er 6 met opzet uitgezet. Van de overige wordt verondersteld dat ze hier geraakt zijn als siervis, via exotische watervogels of via de kanalen tussen de bekkens van Maas, Rijn en Donau.

Amerikaanse nerts en Wasbeerhond (2010) worden regelmatig opgemerkt in de natuur maar tot op heden heeft er zich nog geen zich voortplantende populatie gevormd. Van de Wasbeer (1986) zouden er in Wallonië al enkele populaties zijn, afkomstig uit Duitsland. Lokaal zijn populaties gekend van de Aziatische grondeekhoorn (1969) in het Zoniënwoud (Tervuren) en de Westhoek (De Panne) en de Pallaseekhoorn (2005) in Dadizele. En dan zijn er nog de verwilderde gedomesticeerde soorten, o.m. Damhart (1850), huiskat en huisduif.

Invasieve gewervelde dieren

Zoogdieren: Beverrat, Bruine rat (1730), Konijn, Muskusrat (1928)

Vogels: Brandgans, Canadese gans (1973), Casarca, Fazant, Halsbandparkiet (1966), Indische gans (1966), Mandarijneend (1953), Nijlgans (1984), Zwarte zwaan

Vissen: Blauwbandgrondel (1989), Bruine Amerikaanse dwergmeerval, Karper (1750), Snoekbaars (1890), Vetje, Zonnebaars

Reptielen: Roodwangschildpad

Amfibieën: Brul- of Stierkikker (1996)

In totaal zijn er dus reeds 21 soorten invasief. Een aantal soorten die kortgeleden in onze natuur terecht kwamen (o.m. de Egyptische kikker en de Roofblei) zullen weldra invasief worden. De Roodwangschildpad (afkomstig uit Noord-Amerika) is vermoedelijk nog niet in staat om zich voort te planten in ons klimaat. Maar ze werd massaal uitgezet en kan tamelijk oud worden: de verspreiding is groot en lokaal is er soms een vrij

grote populatie. Roodwangschildpadden zijn alleseters en kunnen grote schade toebrengen aan onze inheemse fauna.

ONGEWERVELDE DIEREN

Over de ongewervelde exoten is, in vergelijking met het buitenland, veel minder bekend dan over de planten en de gewervelde dieren. In de literatuur worden 44 uitheemse soorten ongewervelden vermeld waarvan 33 in een watermilieu voorkomen. (In Frankrijk werden meer dan 150 soorten exotische waterorganismen gemeld.) Dat dit in verhouding dubbel zoveel soorten zijn als de landsoorten is o.m. te verklaren omdat verplaatsing en uitbreiding via waterlopen gemakkelijker is dan langs landbiotopen.

Voor 1900 werden de Puntige blaashorenslak, de Driehoeksmossel en een zoetwatergarnaalsoort waargenomen. Na 1900 stijgt het aantal ingeburgerde soorten sterk, eerst geleidelijk, maar vanaf 1960 steeds sneller. De Aziatische korfmossel en de Californische rivierkreeft (1979) werden ingevoerd als voedsel. De Californische rivierkreeft verdrong onze inheemse rivierkreeft (die kleiner is) en bracht een ziekte mee waartegen onze rivierkreeften niet bestand zijn. De waterexoten kwamen ons land echter meestal binnen met pootvis of ze worden aangevoerd met de boten die over de kanalen tussen de bekkens van Maas, Rijn, Donau en andere grote rivieren varen.

Terrestrische ongewervelde exoten kwamen ons land o.m. binnen op eigen kracht, met ingevoerde houtschilfers, tuinplanten, groenten en fruit en als biologisch bestrijdingsmiddel.

Een aantal soorten werden invasief.

De Paardenkastanjemineermot kwam Europa binnen met een lading hout in Macedonië en werd daar in 1986 ontdekt. Begin 1990 werd ze 'geïmporteerd' in Oostenrijk, in 1995 was ze ingeburgerd in heel Centraal Europa en in 1999 werden de eerste exemplaren gevangen op de Paardenkastanjes in Tervuren. Het Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje werd voor de biologische bestrijding van bladluizen in serres in 1997 geïmporteerd in Vlaanderen. In 2001 werden de eerste exemplaren aangetroffen in de natuur. Nu wordt het bijna over geheel Vlaanderen aangetroffen en is een gevaar geworden: de vraatzuchtige larven eten ook de larven van onze inheemse lieveheersbeestjes waardoor de lokale lieveheersbeestjesfauna sterk verarmde. Ondertussen blijken wespen en spinnen toch deze Aziaten te lusten. De soort kan in de winter ook een probleem vormen in huizen waar ze in dichte drommen overwintert.

Er zijn een aantal ingeburgerde soorten die onder bepaalde omstandigheden invasief zouden kunnen worden. Voorbeeld: de Ergatoïde staafmier, de Faraomier en de Plaagmier leven momenteel in warme omgevingen (gebouwen). Indien de omgevingstemperatuur zou stijgen onder invloed van klimaatveranderingen is het mogelijk dat die soorten ook buiten zouden kunnen overleven. Deze kans wordt reëel: in april stond in de krant dat de mediterrane Boomkrekkel het goed doet in een aantal populaties in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en de eveneens uit het zuiden afkomstige sprinkhaansoort Grote Scheefkop werd vorig jaar in de Viroinvlei waargenomen.

DE BELGISCHE ZWARTE LIJST VAN EXOTISCHE PLANTEN EN DIEREN

België heeft als eerste land in Europa een zwarte lijst voor exotische dieren en planten opgesteld. Daardoor wordt de handel in en het bezit van deze soorten verboden. De twintig soorten op deze lijst komen nog niet officieel voor in België maar in de buurlanden hebben ze wel al schade aangericht. Voorbeeld: het Sikahert kruist met inheemse herten die daardoor verdwijnen. Bovendien richten ze grote schade in de bossen aan.

Zoogdieren: Amerikaanse nerts en Grijs eekhoorn (uit Noord-Amerika); Beverrat (uit Zuid-Amerika); Pallaseekhoorn (uit India en China); Sikahert (uit Japan); Thaise eekhoorn; Wasbeerhond en Muntjak (uit China).

Vogels: Heilige ibis (uit Afrika). In Frankrijk komen al enkele populaties voor.

Vissen: Amurgrondel en Zwartbekgrondel (uit de Zwarte en Kaspische Zee).

Amfibieën: Amerikaanse brulkikker (uit Noord-Amerika).

Planten: Hottentotvijg (uit Zuid-Afrika); Kleine waterteunisbloem, Parelvederkruid, Waterteunisbloem en Egeria (uit Zuid-Amerika); Ongelijkbladig vederkruid (uit Noord-Amerika); Verspreidbladige waterpest (uit Afrika); Watercrassula (uit Australië).

Op wereldschaal wordt geschat dat invasieve soorten verantwoordelijk zijn voor ongeveer 40 % van de gevallen waardoor inheemse soorten uitstierven.

Werkgroep studie

Op 18 maart werd de werkgroep studie boven het doopvont gehouden. De werkgroep stelt zich tot doel om de aanwezige studieactiviteiten in de afdeling te inventariseren en ondersteunen. Daarbij wordt in eerste instantie de nadruk gelegd op activiteiten die kaderen in de acties uit de biodiversiteitsharters en de benodigde monitoringsinspanningen voor de reservaten Fort 7 en Groen Neerland. Overige initiatieven waarmee de achteruitgang van de regionale biodiversiteit kan worden opgevolgd zijn uiteraard ook welkom.

Aangezien de kennis die hiervoor nodig is, verspreid zit over een heleboel vrijwilligers, die al dan niet actief betrokken zijn bij onze natuurpuntafdeling, is het niet gemakkelijk om een overzicht te krijgen. Daarom willen we met deze werkgroep een forum creëren waar kennis kan worden gedeeld en de studie in de afdeling (en ruimere regio) mee kan worden afgestemd en verder gestimuleerd.

Met betrekking tot de werkvorm werd voorlopig gekozen voor 3-maandelijksse bijeenkomsten waarbij de agenda bepaald wordt door de activiteiten rond soortengroepen die de voorbije en komende 3 maanden aan bod kwamen/komen.

Heb je interesse om mee werk te maken van studie in de afdeling, laat dan gerust iets weten via studie@zuidrand.be.

Dank je voor de vele juiste inzendingen van vorige puzzel.

'De aarde lacht in bloemen'. Dat was de oplossing van de rebus in rAntGroen nr. 38. Dat deze uitspraak van Ralph Waldo Emerson klopt hebben we deze zono-vergoten lente kunnen waarnemen. Ik heb er van genoten om elke dag een nieuwe glimlach van de aarde in mijn tuin te ontdekken!

De gelukkige winnaar van de Gageleer is Jozef Vervoort. Proficiat!

Nieuwe opgave

Haal uw vogelkennis boven en zoek via de paardensprong (uit het schaken) welke vogels in onderstaande opgave verborgen zitten.

Stuur de juiste oplossing weer naar: redactie@zuidrand.be en maak kans op een geschenkverpakking Gageleer of biosap.

O U M	A I R	L E O	U U H	E D I
E 1 K	O 2 V	K 3 M	F 4 T	U 5 E
W K E	E A O	E O S	D O I	N F K

succes!

verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires

www.sightsofnature.com

Platan De Concklaere 108, 1200 St.-Andries Brugge, 030/21 80 01

Winterwandeling op Fort 7
zo 27/02/2011 - 18 dnm
Gidsen: Lucy en Nicole
Leiding: Tuur Wuyts
Verslag en foto's: Erlend Hansen

Eens over de brug en verwelkomd door onze huisvriend de Blauwe reiger, toonde Tuur ons in de bomvrije gang het bord met de resultaten van de laatste vleermuizentelling (19 vleermuizen en 3 nachtvlinders). Trap op, op de hoge weg, zagen we het Fluitenkruid (als eerste opgroeiende schermbloemige), samen met het Kraailook reeds schieten. Ja, de lente komt al dichterbij, al is 8°C nog wel wat fris. Henri maakte ons attent op een Houtsnip, die geruisloos opvloog. Terwijl Lucy Kogelhoutskoolzwam en een Papierzwammetje gevonden had, op een afgebroken stokje. Onderbroken door de rollende zang van het Winterkoninkje en die van de Boomkruiper (ta,ta ta, tiderit), vonden we nog Judasoor en Fraai haarmos. Op de grond (uit de boom gevallen) lag er Eikentrilzwam, dat als blubber aan eenieder werd doorgegeven.

Hoog, langs de waterkant lopend, stelden we vast dat zowel de Vlier als de Meidoorn (er aangeplant om de visclub af te schermen) reeds in knop stonden. Na nog net Pluisjesmos en een (kleine) Aardappelbovist vermeden te hebben op de Dasweg, keken we boven ons uit op de prachtige helling met al die zacht groen-glooiende mossen, waar Lucy ons het verschil aantoonde tussen Fraai haarmos, Gaaf kantmos en Gewoon sterremos. Net voor de bocht naar het IJsvogelpad, werden er in totaal 24 Tafeleenden geteld, onderverdeeld over 2 groepen. Om de hoek ontdekten we dan het Laddermos.

Terug hogerop voorbij de IJsvogelweide,

verstoorde een Gaai een Winterkoninkje, en zag Ronny een (Veld?)muisje. Even trapje op, en voorbij die Berk met veel Berkenzwam op, kwamen we uit op het valletje van het Daslook, dat al goed groen opschoot, en alwaar de zang van een Zwarte mees onze aandacht trok. Daar ook verduidelijkte Lucy ons het verschil tussen Bruinrot en Witrot, toen we plots opgeschrikt werden door het gekrijs van 6 voorbij vliegende Nijlganzen. Voorbij de Kardinaalsmuts werden we onthaald door het gezang van de Koolmees (tuu, taa; tuu, taa) en de Roodborst. Nabij de afsluiting van het Schoonselhof, werden we verrast door een fantastisch vogeldansje in de lucht tussen een Staartmees en een Pimpelmees, die keer op keer, elkaar afwisselden op een minuscuul takje, halverwege een boom. Dit liefelijk schouwspel werd echter onderbroken door een waar gevecht hoog erboven tussen 2 Buizerds (een koppel!) en 5 achtervolgende Kauwen. Op het Rusulapad (dat we beter het hulstpad zouden noemen) zagen we duidelijk een echte Tonderzwam, aldus Lucy. Iets verderop ontwaarde iemand een aantal witte pluimen in het rond. Nicole besloot dat het hier ging om een moord, terwijl Charlotte het eerder een buffet zou noemen.... Onder de vermolmd spechtenholen-boom, toonde Lucy ons de Gele korstzwam en het Gedrongen kantmos (weer een levermos: zonder nerf op het blad). Toen plots een algemene zoektocht (met verrekijker!) begon in het kreupelhout: Henri had een Goudhaantje gehoord (een hoge tititi) ... en gezien! Henri verduidelijkte het verschil tussen een "Vuurgoudhaantje" en een "Goudhaantje", waarbij de witte vlek boven het oog van het vuur goudhaantje erg opvalt. Verderop langs de plassen zagen we nog gele zagemeel van een Els, die in het water stilaan helemaal rood kleurde: d.i. "het bloeden van de Els" volgens Nicole. Lucy toonde ons daar ook een prachtige gelige Doolhofzwam, te bekijken met een vergrootglas. Bijna aangekomen aan de tankweg, ontwaarden we op onze linkerkant een heuveltje met, met opzet opeengestapelde takken in het

rond, ten behoeve van egels, muizen, maar ook van het Winterkoninkje en zo meer. Toen plots de alarmkreet van het Winterkoninkje weerklonk...! Tuur haalde er een blauwgroen vermolmd stuk hout uit: het is de zeldzame Kopergroene bekerzwam, die door zijn mycelium die specifieke donker blauwgroene kleur geeft (gebruikt door ebenisten). En dan stonden we daar op de tankweg ineens oog in oog met de fortgracht en in de verte het lokaal van de IJsvogel.... Heel dat bos ertussen was net weg gekapt! Charlotte sprak van "een no-mansland"! Verderop nog vóór de Zoutbarak, hield Nicole Tuur even tegen om die jonge eik te tonen, die overrompeld is met gallen. Ongelofelijk sierlijk. En alle gallen waren wel doorboord, ondanks de eerste twijfels van de omstaanders. Het is dus het insect (de wesp), die de boom injecteert, en het is de boom, die het inkapselt. Voorbij de bakoven in hoefijzer vorm, zagen we een Aalscholver net over de kammen van de bomen scheren. Net naast de Sarthabarak, ontdekten we al snel een Wouvrozette (van de residia familie (1), aldus Karl, afkomstig van de Middellandse zee t. t. z. een exoot). Vanuit de andere kant van het glacis vloog er, volgens Henri, alweer een (of die) Houtsnip op en werd er een Sperwer gesignaleerd. Langs het Braampad zag Henri buiten een Heggenmus, ook dat zeldzamere Vuurgoudhaantje! Op de terugweg, langs het Waterhoenpad, toonde Lucy ons nog een aantal Gekraagde aardsterren. Omstreeks 12 u bereikten we dan de IJsvogel. Ondertussen was het al heel wat zwaarder bewolkt en een koude wind steeg op, maar we hadden gelukkig geen regen gehad. Bedankt Tuur en de lieve gidsen voor deze toffe winterwandeling; wie dacht dat er 's winters niets te zien was? (1) Werd niet terug gevonden in de literatuur.

Knoppenwandeling in het Middelheimpark en Park Den Brandt zo 06/03/2011 - 51 dlnm
Gids: Fons Waeterschoot
Leiding: Nancy Geldhof
Verslag: Hugo Waeterschoot

Vroeg uit de veren voor de bomen althans, want voor de deelnemers startte deze wandeling pas om 14 u, wat meteen een vijftigtal Natuurpunters wakker schudde uit hun winterslaap om de ontluikende bomen van naderbij te bekijken. De eerste sprietten zon duwden de laatste resten winter uit de takken waardoor de boomknoppen opzwellen, maar nog juist het bulderende nieuwe en jonge leven in bedwang konden houden. Ik liep mee met Nancy die de tweede groep op sleeptouw nam en begeesterend als een volleerde boomgoeroe honderduit vertelde over het lief en wee van de bomen die we tegen kwamen (en het waren er veel!). Dat kwam goed van pas want naast heel wat bekende gezichten trok deze tocht ook veel nieuwelingen aan en enkele jonge gezinnen met jonge spruiten. Een flinke, diverse en aangename bende dus. Het groene bladerdek was nog volledig afwezig zodat stam, bast en algemene vorm goed tot uiting kwamen. Vooral de verschillende bastvormen intrigeerden me... ik was echt verbaasd over de afwisseling. Ik moest trouwens toegeven dat ik de bast van de Tamme kastanje bijvoorbeeld nog nooit echt grondig bekeken had. Ik was trouwens niet alleen want de kinderen die met ons meeliepen betasten met hun kleine handjes de bast van de verschillende bomen om op deze manier de verscheidenheid te ontdekken. De wintervorm van sommige bomen lieten echt een statige en robuuste indruk achter, zoals deze van de Linde bijvoorbeeld. De Eik daarentegen was een tegenvaller. Die leek immers veeleer op een flink misgroeide boomvorm die helemaal niet indrukwekkend overkwam. Verstop dit maar al gauw achter wat bladeren jongen! De wandeling ging verder via het park den Brandt waar we na de aangelegde fruittuin een aantal exoten opgediend kregen Wauw... Een opwarmertje voor de komende lente die enthousiast gebracht werd door Nancy vulde mijn schoteltje meer dan voldoende voor vandaag. Mijn dank hiervoor, ik heb genoten en ben er zeker van dat dit eveneens gold voor de overige 50 deelnemers.

Korhoenweekend 11-13 maart 2011 in de Hoge Venen.
Gids: Jorn Van Den Bogaert
Verslag: Geert (de fiere peter van Johanna)

Het werd een geslaagd weekend, mede ook door het prachtige wandelweer. Het zonnetje zorgde bovendien voor veel "geveugelte" dat in deze periode met z'n schoonste verenpak loopt te pronken.

We, 14 vogelliefhebbers tussen 17 en 76 jaar, sliepen in de jeugdherberg van Bevercé en dat viel enorm mee.

Vrijdagavond al direct op zoek naar de Ruigpootuil, waarvan we er 2 te horen kregen. Terwijl iedereen midden in een enorm donker bos stilletjes stond te luisteren, werd er zowaar één iemand opgebeld met de melding dat hij peter was geworden... Verder reeën grazend in de donkere weilanden rond het woud.

Zaterdagmorgen om 6u20 al op stap. Het was toen al aan het licht worden, maar geen probleem. Van op het platform van Botrange lieten de Korhoenen toch nog wat op zich wachten. Ook voor hen was het weekend natuurlijk |;>)

Voor sommigen onder ons was het al van de Kalmthoutse heide geleden dat ze nog een Korhoen hadden gezien, en dus werd men al wat ongedurig. Maar ons geduld werd beloond, want na wat Edelherten, een Klapekster, enkele overvliegende Kruisbekken en een Roodborsttapuit, verscheen de eerste Korhoen op de traditionele baltsplaats. Van dan af ging het snel en plotseling kwamen we ogen te kort. Op een bepaald moment telden we 27 korhoenen op en rond de baltsplaats van Groneux, waarvan minstens 15 hanen. Roger Herman (secretaris-generaal van Les Amis de la Fagne) stond iets verder met ons mee te genieten.

Nog geen half uurtje later was de grote meerderheid alweer verdwenen, tot spijt van wie toen pas aankwam.

Dan ontbijten in de jeugdherberg en klaarmaken voor de dagexcursie. Wachtend op de laatsten, genoten we van op de straat van 2 reeën op de kam van een weiland hogerop, Groenlingen, Kramsvogels, Spreeuwen en Huismussen die de lente verwelkomden met veel gezang. Ook een sperwer kwam eens naar ons kijken.

De rode vlag voor brandgevaar was vrijdag weer opgeborgen, dus konden we beginnen aan onze dagwandeling vanaf Botrange rond Fagne Wallonne en Deux Séries tot in Drossart. Een prachtige doch voor velen redelijk zware wandeling, mede door de

slechte staat van sommige stukken zoals het pad langs de Helle stroomafwaarts van de Pont Libert. Maar wat we in de verreijkijker (en de vele meegesleurde telescopen) kregen, maakte alles goed: Een prachtig mannetje Rode wouw, een vrouwtje Blauwe kiekendief, minstens 3 Klapeksters, 15 Kepen overvliegend, Roodborsttapuiten, Graspiepers, Kruisbekken en nog 3 Korhoenen. Dit alles vanaf de randen van de Fagne Wallonne. Langs de Helle moesten we vooral naar beneden kijken om geen natte voeten te krijgen of onderuit te gaan, maar toch nog Grote gele kwikstaart, Kruisbek en 50 overvliegende Kraanvogels, die hun komst al van ver aankondigden.

In de Kleine Bongard ons boterhammekens binnen gespeeld en dan naar de Deux Séries, met nog een zwaar stuk langs de rand tussen Geitzbush en noordoostelijke hoek van Deux Séries. Men is daar wel volop bezig aan het leggen van vlonderpadden, dus over enige maanden wordt dat minder spectaculair en nat.

Van Geitzbusch tot aan Drossart kregen we nog volgende te zien: nog eens 2 Klapeksters, 30 Kraanvogels op weg naar het noorden, een mannetje en vrouwtje Blauwe kiekendief, 1 Grote lijster, 7 Korhoenen, 1 Grote gele kwik, graspiepers, 2 Witte kwikstaarten, Roodborsttapuiten, 2 Kramsvogels, 2 Kievitten. Ster van dat moment was echter

een mannetje Kruisbek die hoog in een spar, met perfect zonlicht stond te blinken dat je ogen er pijn van deden. Zijn stuit leek wel fluo oranje. En ja hij zong uit volle borst. Een aanvliegend vrouwtje maakt een einde aan onze beate verwondering... Man man, dat beeld gaat nog jaren op mijn netvlies

branden.

Na een Westmalle Tripel (allez, voor mij toch) in de Baraque Michel nog even gaan snuisteren aan de schaapstallen van de Grande Fagne, maar geen Edelherten meer

het spectaculair houthakkerswerk van de lokale bevers. We vonden er ook nog een schedel, niet van een Hollander, maar van een vrouwelijk Everzwijn.

Dan de auto's in tot voorbij Sankt Vith, waar we spectaculaire dammen gingen bekijken van bevers.

We eindigden onze tocht in het grensoverschrijdende natuurpark Hoge Venen-Eifel met een bezoek aan een groeve waar we na wat zoeken (en voor sommigen lang zoeken) een Oehoe op nest in de telescoop konden bekijken. Ook Rode Wouwen en een sperwer lieten zich nog bewonderen.

In Centre Nature Botrange ons "late" bokes opgegeten (zonder Westmalle, het café restaurant wordt momenteel verbouwd en zou eind maart weer opengaan) en dan subito presto naar het Vennkreuz vanwaar we afdaalden naar de Weser/Vesder (Bellesfort). Daar in de omgeving kregen we de Notenkraaker prachtig te zien, maar geen Grijskopspechten. In hun standplaats beukenbos was men aan het werk geweest met op snoeien en

daardoor zijn ze wellicht verhuisd. Ook in de nabijgelegen loofbossen geen spoor meer te vinden van de grijskoppen.

Gelukkig nog heel wat beversporen.

Maar het was genoeg geweest, we trokken moe weer naar huis. Maar de batterijen zijn echt weer goed opgeladen. Op naar het volgende weekend zou ik zeggen...

Dank aan Wim en Jorn voor de organisatie.

Voorjaarsflora in het Uilenbos te Hove

zo 20/03/2011 - 51 dlnm

Gids: Gerda De Gheselle

Leiding: Hugo Waeterschoot

Verslag: Hugo Waeterschoot
Paul Janssens

Verslag van Hugo Waeterschoot:

Alweer een vijftiger ... althans wat het aantal deelnemers betreft. Lokale tochten en het wat betere weer lokken de mensen duidelijk naar buiten en trekken ook een aantal nieuwe gezichten aan! Het programma was ook niet mis natuurlijk met een bezoekje aan het anders niet toegankelijke Uilenbos te Hove. De majestueuze eiken en beuken afgewisseld met hakhout van Esdoorn en Haagbeuk en vochtigere delen met Populier, maken er samen met de vochtige en drogere delen een erg afwisselend bos van. De drogere delen met het oudere bomenbestand lieten ons van hun vogelrijkdom genieten waaronder verschillende spechtensoorten (Grote bonte, Groene en Zwarte) en gezien het seizoen, veel zang van de Boomklever. Het nattere broekbos met hakhout was een waar paradijs van voorjaarsflora met Speenkruid volop in bloei maar Bosanemoon en Muskuskruid nog aan het ontwaken. De Slanke sleutelbloem was echter al volop in bloei en toiede de wegwant met haar lichtgele getinte bloemen. Een vrouwtje Sperwer en een achttal Buiszonders lieten zich buiten het bosgebied langsheen de Boshoeke mooi bewonderen evenals een aantal hazen en een Roodborsttapuit die - zoals wij - echt van de eerste zonnestrallen genoot. Bijna een klassieker hier in Hove, maar zeker niet algemeen, waren de overvliegende Zwartkopmeeuwen in tegenstelling tot de Kokmeeuw gekenmerkt door hun lichte vleugels en mekkerend geluid. Van de reën vandaag wel veel sporen en uitwerpselen maar geen glimp. Ongemerkt gingen de 3,5 uur voorbij een bos vol verrassingen, mij zie je hier alvast spoedig terug.

Verslag van Paul Janssens:

Op 20 maart 2011 bezochten 50 natuurliefhebbers met Natuurpunt Zuidrand het Uilenbos, een bos gelegen op het grondgebied van de gemeenten Hove en Boechout, dat aansluit bij de bossen van Moretus. (Stafkaart Mortsels: 15/8- Noord). Twee gidsen en talrijke kenners van Fauna en Flora bespraken op vlotte wijze de waarnemingen van planten, kruiden, bomen en dieren. Het Uilenbos, aldus genoemd omdat men er uilen heeft waargenomen, staat niet met deze naam vermeld op de stafkaarten. Het is de meest zuidelijke punt van het Moretusbos en we vertrekken niet ver van het waterzuiveringstation te Hove. We zullen tijdens de wandeling talrijke malen naast de Lauwerijkbeek wandelen nadat zij gezuiverd werd geloosd in het zuiveringstation. Deze onbevaarbare waterloop is op verschillende plaatsen soms meer dan twee meter breed en het water

gezien, wel het Zwitserse herderinnetje, blijkbaar zonder haar Vlaamse schaapherder op de baan...

Na een laat maar lekker avondmaal nog wat nagepraat bij enkele Mc Chouffes en moe maar zeer voldaan (van de vogelwaarnemingen, niet van de drank !) naar bed.

Zondag. Ik ben blijven liggen, maar sommigen wilden een herhaling van zaterdagmorgen en trokken zondag al om 6u naar de Botrange. Wegens enige mist was dit echter niet zo'n groot succes als daags voordien, maar toch nog 6 Korhoenen (vorig jaar hadden we dit nog veel genoemd!), Roodborsttapuit en 4 Edelherten.

Na ontbijt een korte wandeling achter de jeugdherberg waar we konden genieten van

is helder, doch we kunnen geen levende vissoorten of waterdierjes ontwaren. Het bos, dat eigendom is van het OCMW Antwerpen, heeft een aanzienlijke verscheidenheid want men treft er een variatie aan van oude eiken, Amerikaanse eik, Canadapopulier, wilg en recent werden zelfs kerselaars en jonge wilgen aangeplant op de grens met de omgevende weiden. We werden begroet door een koppel Nijlganzen, 5 spelende hazen en ook twee vluchtende reeën. De bossen worden verpacht voor de jacht mits strikte regels. In het bos vinden we typische kruiden: Bosanemoon, Muskuskruid, Speenkruid, maar ook Gevlekte aronskelk, Kraailook, Vogelmelk waaraan flink gekauwd was, Sneeuwklolke, Ruige veldbies, Valse salie, Geel nagelkruid en de Slanke sleutelbloem. Men wees ons op de Reeënwissel, een natuurlijk pad, waarvan de ree gebruikt maakt. Ook werden slaapplaatsen van de ree aangewezen. Het dier ontdoet op zijn uitverkoren slaapplaats de bladeren van de bodem opdat de bodem waar het dier zal rusten opgewarmd wordt door zonnestralen. Immers de bladeren spelen de rol van isolatie waardoor de onaangeroerde bodem kouder zal zijn om er te rusten. De ree kiest de plaats goed uit want in de onmiddellijke omgeving van de rustplaats zullen takken of omgewaaide bomen bescherming bieden. Talrijke mossen worden eveneens getoond: het Fijn laddermos, Groot rimpelmos, Gedrongen kantmos, Stermos, Pluisjesmos en natuurlijk ontbreekt het niet aan het Platgeslagen -sinterklaas-muts- mos. (In één keer uit te spreken). De verrassingen waren niet uit maar vooral in de lucht. Zo passeerde een kolonie Aalscholvers en konden 8 Buizerds in groep waargenomen worden. In het bos ontbrak het niet aan de specht, de Rode- en de Groene-, aan de Boomklever, een passerende Zwartkopmeeuw, de Koolmees, de Roodborst en talrijk opvliegende fazanten. Enkele meter buiten het gebied bood een waterloop enkele variaties van waterplanten. Niet ver daarvandaan waren bomen gekapt en nieuwe bomen geplant. Na twee uren wandelen verlaten we het bos in de hoop er in een ander seizoen te kunnen terugkeren. Met dank aan Natuurpunt Zuidrand, de gidsen en allen waarvan we boeiende wetenswaardigheden mochten vernemen.

Gruttotocht Turnhoutse Vennen
zo 27/03/2011 - 20 dlnm
Gids: Luc Van Schoor
Leiding: Wim Roelant
Verslag: Tuur Wuyts

Muizenstaart - foto: Karl Hellemans

Het noorden van Turnhout is nog een open gebied met weiden, akkers, vennen, heide, dennenbossen. Het gebied wordt doorsneden door de weg naar Baarle-Hertog. In de voormiddag bezochten we het gedeelte links van deze baan met het bekende ven "t Zwart water". In een vennetje iets verder zaten ze dan, de Grutto's met een 60-tal ex. bijeen. Het zijn schitterende steltlopers die hier hun tussenstop houden en een deel blijft er broeden. Met wat geluk ziet men hier ook een ondersoort nl. een IJslandse grutto die meer ros gekleurd is op de buik. Verder zwommen er Wintertalingen en Krakeenden. Aan de rand van het ven ook nog een 10-tal Kemphanen. Enkele gelukkigen zagen hier de Boerenzwaluw. Na een eindje stappen merkten we op een weide een 100-tal Kramsvogels. Ook een Fitis liet zich hier horen in de boomtoppen. Op het keerpunt van de voormiddagwandeling kwamen we langs een industrieel landbouwgebied. In een depressie van het terrein was er een plas waar ook Kemphanen, Slobeend, Kuifeend, Kleine plevier en zelfs Bonte strandloper vertoefden. Het mooie aan deze wandeling is dat men regelmatig het heerlijke geluid van jodelende Wulpen hoort tijdens hun baltsvluchten. Boven een dennenbos cirkelden niet minder dan 8 Buizerds hoog in de lucht in een thermiekbek. Nu en dan poseerde een Roodborsttapuit op een weidepaaltje. Middags aten we onze boterhammen op het terras van café 't Zwart Water. In de namiddag trokken we door het gebied rechts van de baan kant "Bels lijntje" een bekend toeristisch fietspad. Aan de Grote Klotteraard zat Kleine plevier. Verderop in

een weide Bergeenden en 2 Patrijzen die eens ze neergestreken zijn niet zo gemakkelijk te vinden zijn door hun camouflagekleuren. Een Grote lijster op de top van een berk konden we door de telescopen bewonderen. Aan een poeltje ook hier weer Kleine plevier en Tapuit aan uitgestrekte zandhopen die nog dienden uitgespreid te worden. Zoals te verwachten in dit gebied een Witte kwikstaart. De verrassing was hier nog een Klapekster die van op een weidepaal de omgeving observeerde. Soms dook de vogel even naar de grond. Tenslotte dienen nog Roodborsttapuit, Wulp en Grutto vermeld te worden. Voor een aardige afsluiter zorgde Wim die een Blauwborst gehoord had en ja na enig speurwerk kregen we deze kleurrijke vogel te zien, gezeten bovenop een braamstruik. Nog een laatste blik op de Grote Klotteraard waar nu een Fuut rondzwom. Het gros van het gezelschap verpoosde na de wandeling nog even het terras van 't Zwart Water. Het was een gevulde en gevarieerde dag met schitterend voorjaarsweer. Luc en Wim 't was weer de moeite!

Lachenenbos/Wevenbos Lier,
zo 03/04/2011 - 30 dlnm
Gids: Walter Van Spaendonk
Leiding: Wim Van Deynze
Verslag: Rina Vredendregt

Het LachenenbosVéél mensen hebben er misschien nog nooit van gehoord. Het staat nochtans aangeduid op stafkaarten, en zelfs op een stadsplan van Antwerpen en grote omgeving. Het gebied is niet publiek toegankelijk. Het situeert zich ten zuiden

van de steenweg van Lint naar Lier. Een onopvallende zijweg van de Hulststraat, ongeveer tegenover het Maaikeneveld, voert naar de ingang van het bos, dat aan alle kanten omringd is door akkers en weilanden. Net vóór die ingang, op een slijkerig stuk waar de koeien hebben staan trappelen, groeit een minuscuul plantje. Als de gids er ons niet had heengeleid zouden we het niet eens hebben opgemerkt. Muizenstaart behoort tot de ranonkelfamilie; het vruchthoofdje groeit sterk in de lengte uit. Door het bos lopen maar enkele wegen. Onze groep wandelde kriskras door de wildernis, over takken, boomstammen, braamstruiken, putten, bulten en modderpoelen. Door de relatieve ongereptheid van dit stukje natuur is de voorjaarsflora des te weelderiger. De Bosanemoon overheerst alles, het Speenkruid is al een beetje over zijn hoogtepunt heen. Op sommige plekken is de Slanke sleutelbloem aanwezig, zij het iets minder talrijk. Hier en daar valt de Witte klaverzuring te bemerken. Tussen al deze pracht ontbreekt ook het tengere plantje van het Muskuskruid niet. In dit hele plaatje hoort tevens het typische, goed herkenbare blad van de Gevlekte aronskelk. En dan die prachtige blauwe bloemen van de Maagdenpalm! Pinksteren is begin april nog veraf, maar de Pinksterbloem is er. Ergens dachten we het Maarts viooltje te hebben gevonden, maar het bleek het Bleeksporig bosviooltje te zijn. Die gegroefde spoor is hierbij wel een betrouwbaar kenmerk. Dat Sterrenkroos een waterplant is, die wortelt in de bodem, en dit in tegenstelling tot Eendenkroos, dat op het water drijft, vernamen we in het voorbijgaan ook nog tijdens deze buitengewoon leerzame excursie. Leerzaam op botanisch gebied, maar ook lonend voor wat betreft de vogels. Ergens in een wei aan een sloot vloog een Bosruiter op. Of was het een Witgat? Het antwoord bleef onbeslist. Hoog in de boomtoppen werden Kepen gesignaleerd. De Groene specht liet zich af en toe horen. De zoetgevooisde Zwartkop, pas gearriveerd, was ook op het appèl. De Boomklever liet zich rustig bekijken. En zo, omhoog turend en omlaag speurend, luisterend en genietend, bereikten we het eindpunt van deze wel uitzonderlijke tocht. Als er nog van die verborgen pareltjes bestaan in onze verstedelijkte omgeving, dan houden we ons warm aanbevolen. Gids en leiding, hartelijk bedankt.

Slakkenwandeling in het Rivierenhof

zo 10/04/2011 - 24 dlnm

Gids: Jan Waeterschoot

Leiding: Hugo Waeterschoot

Verslag: Peggy Beers

Een tiental volwassenen en een groepje kinderen verzamelen om 14 u aan de ingang van het Sterckxhof, klaar om het Rivierenhof in te trekken op zoek naar waterdiertjes. Het is niet echt slakkenweer, wat al een traditie begint te worden... Deze keer is het eigenlijk te droog om slakken te gaan zoeken. Hoe natter hoe slakker, het wordt al een vaste oneliner op deze tocht. Eerst wandelen we naar het voormalige rotstuintje waar een dottergraslandje ligt. In de beek en de plassen daar kunnen we water scheppen en de diertjes bekijken. Heel leuk om met kinderen te doen! Enkele scheppen van Jan leveren toch meteen wat op. Jonge slakjes van de Schijfhoornslak en de Poelslak. Naast de slakken vinden we ook nog Steekmuggelarven, Watermijten en enkele Zoetwaterpissebedden in de bak met water. De kinderen hebben ook (land)slakkenhuisjes gezocht. Vele Witrandtuinslakken die een bontgekleurd huisje hebben, passeren de revue. We maken voor de rest een wandeling rond één van de vijvers en kijken niet alleen in het water naar allerlei diertjes die aan stenen hangen maar ook naar de Canadese ganzen en de Nijlganzen die op het water zitten. Ook bruggetjes over de vijver zijn in trek bij 't jonge volkje. Na nog even een stop aan de Herentalse vaart is het weer tijd om naar het vertrekpunt terug te keren. Het was weer een fijne uitstap, deze keer dicht bij huis.

Lentewandeling op Fort 7

ma 25/04/2011

Gids: Tuur Wuyts - Monique Truyen

Leiding: Tuur Wuyts

Verslag: Inès Verhoye

Op deze tweede Paasdag beginnen we om negen uur, niet te vroeg, aan een lentewandeling in Fort 7. Een unieke kans, omdat het Fort zonder gidsen niet toegankelijk is. Leiden ons vandaag rond: Tuur Wuyts en Monique Truyen. Ze zijn met z'n tweeën en dat is ook nodig omdat er flink wat volk is komen opdagen. Het belooft weer eens een dag met stralend warm weer te worden, maar gelukkig is het 's morgens in het meestal schaduwrijke Fort nog fris. Er zijn nogal wat kinderen en die mogen van Tuur als eersten aan de planten voelen en aan gekneusde blaadjes ruiken. En erop tikken, bijvoorbeeld op de Kogelhoutskoolzwam. Deze harde, ronde zwam komt vooral voor op Es en als leek zou je hem, zeker omdat hij zo hard is, niet zo gauw met een paddestoel associëren. Wat opvalt gedurende de hele wandeling is

de nu overvloedig bloeiende Meidoorn. Zijn wit getooide takken duiken geregeld op in het kleine natuurparkje dat het Fort toch is. We voelen de vierkante stengel van het Knopig helmkruid, ruiken aan de gekneusde blaadjes van Kraailook en Look zonder look om vast te stellen dat ze hun naam niet gestolen hebben. De Hondsdraf bloeit natuurlijk, en ook het Fluitenkruid, de Rolklover en nog een enkele Pinksterbloem. Ik was blij kennis te maken met de Rouwvlieg. We kennen ze allemaal als die wat dreigend uitzierende gitzwarte helikoptertjes met hangende pootjes die je in april door de lucht ziet zoeven. Ik heb ze altijd gevonden dat ze er wat sciencefictionachtig uitzien. En we hadden geluk: een Meikever fladderde vlak bij ons op. Het is verrassend hoe groot die beestjes toch zijn en hoeveel gewicht ze in de lucht met zich meetorsen. Op het water konden we Aalscholver, Fuut en Bergeend onderscheiden. De wandeling van tweeënehalf uur was gauw om. Soms was het voor onze gids zelfs moeilijk kiezen welke kant hij zou opgaan, want het is overal interessant. Voor mij was deze eerste wandeling met Natuurpunt Zuidrand een ontdekking en bovendien nog gezellig ook. En Fort 7 is dankzij de inspanningen van Natuurpunt een uniek stukje groen in onze voorstedelijke omgeving.

Klein Zwitserland - Mortsel

zo 01/05/2011 - 15 dlnm

Gids: Yves Joris - Wim Roelant

Leiding: Tuur Wuyts

Verslag: Tuur Wuyts

Klein Zwitserland is een natuurgebied van ongeveer 6 ha dat gesitueerd is tussen de spoorweg Antwerpen – Lier, de wijk Dieseghem, de K.M.O.-zone aan de Heirbaan – IJzerenweglei en de Amedeus Stockmanslei. Het is een deel van het voormalig Ringspoor rond Antwerpen. Er zijn spoorwegdijken waar de treinen vroeger reden. Vandaar de naamgeving. Van een kaal terrein is het in de loop van tientallen jaren geëvolueerd tot een gevarieerd gebied met wilgen, eiken en meidoornstruweel. Vrij recent is er een opmerkelijke uitbreiding van rietveldjes ook al is het een droog terrein. We startten de wandeling aan de hoeve Dieseghem en Yves leidde ons rond en gaf uitleg over het ontstaan, de evolutie en het beheer van het gebied. Wim maakte ons attent op de zang van Tjiftjaf, Fitis, Zanglijster. De zang van de Nachtegaal verraste ons wel. Ter hoogte van de begraafplaats Cantincrode, aan de overzijde van de spoorweg, vloog in een flits de Wielewaal over! Slechts

enkelen kregen de vogel in het vizier. Ook Sperwer en Buizerd kwamen in beeld maar dé verrassing was de achtervolging van een duif door de Slechtvalk. Vergeet niet dat de Slechtvalk broedt bij AGFA in een speciale nestbak en er één jong is uitgekomen en er 3 onbevuchte eieren in de bak lagen. Het weer was schitterend en de Meidoorns stonden volop in bloei zodat iedereen kon genieten van dit klein maar mooi gebied. Yves en Wim, hartelijk dank voor het gidsen van onze groep.

Mechels Broek

zo 15/05/2011 - 9 dlnm

Gids: Walter Van Spaendonk

Leiding: Rudy Vansevenant

Verslag: Hilde Vangrunderbeek

Na weken, maanden van droogte werd er dan eindelijk regen voorspeld, wat zou het goed zijn voor onze plantjes en voor de natuur in het algemeen! Maar kon die aangekondigde regen nu toch geen dagje wachten tot na de geplande tocht naar het Mechels Broek!

Wij begonnen onze wandeling langs de Dijledijk en al snel hoorden wij in een rietpartij de zang van de Kleine Karekiet. Even verder op de Dijle zwom een koppeltje Futen en een koppeltje Wilde Eend met jongen. Langs het pad dat de scheiding vormt tussen het natuur- en recreatiegebied de Nekker stonden de Vlierstruiken op z'n mooist. Vanaf deze dijk zie je rechts een wirwar van sloten en bomputten (relicten uit de tweede wereldoorlog) met daartussen een weelderige plantengroei en een opslag van struiken en bomen. In dit gedeelte hoorden we Zwartkop, Tuinfluiter, Rietzanger en Spotvogel en zagen minutenlang de Blauwborst zingen. Een Zwarte Zwaan toonde zich in al haar pracht. Opvallend waren ook de talrijke Boerenzwaluwen en Gierzwaluwen die iets verder over de vijver scheerden. We verlaten de dijk en de wandeling loopt verder

Kleine karekiet - © Rudy Vansevenant

langs weilanden geel van de Boterbloemen of paars van de Echte Koekoeksbloemen en bevolkt door "natuurpuntkoeien".

Op de paaltjes zien en horen we regelmatig de Roodborsttapuit.

Juni is grassenmaand wordt wel eens gezegd.

Dit jaar bloeit alles blijkbaar toch een beetje vroeger; we zien o.a. Witbol, Glanshaver, IJle en Zachte Dravik, Vossenstaart, Kropaar, Ruw Beemdgras enz. . . . Van de planten zijn zeker de albinovorm van de Dagkoekoeksbloem het vermelden waard, verder ook Vierzaadwikke, het Stijf Barbarakruid, Overblijvende ossentong, Gele waterkers, Oeverzegge en de aangekondigde Waterviolier. Via een knuppelpad komen we bij de uitkijktoren en van hieruit krijgen we een prima zicht op de omgeving en de vijver. We observeren er Kuifeend, Bergeend, Krakeend, er zijn ook heel wat Canadese Ganzen en Kieviten met jongen en na wat speurwerk zien we zelfs 2 Kleine Plevieren. Via de wandeldijk langs de Dijle met zicht op de statige Sint-Romboutstoren gaan we terug naar onze auto's maar onderweg worden we nog getraakteerd op iets heel leuks. Op de Nekker zit een koppeltje Futen met 2 jongen in pyjamaplunje. Eén van de ouders heeft een te grote vis gevangen en probeert die tevergeefs aan één van de jongen te voeren terwijl het 2de jong vergeefse pogingen onderneemt om op de rug van de tweede ouder te geraken. We konden naar dit mooie tafereeltje echter niet blijven kijken want ondertussen was het al 12.30 u en hoog tijd om deze halve dag excursie af te ronden. De deelnemers waren enthousiast over dit mooie stukje natuur zo kort bij huis en misschien moeten we dit maar eens vaker op het programma zetten, eventueel gecombineerd met een ander gebiedje in de omgeving van Mechelen. De aangekondigde regen heeft wellicht heel wat leden afgeschrikt, de regen is echter uitgebleven en de thuisblijvers hadden weer eens ongelijk! Met dank aan de kundige gids en leiding!

Vogelhaus

Een vogelhuis dat in Beieren staat en dat afgeleid is van een Trafohaus, noemen we voor de gelegenheid Vogelhaus. Maar wat heeft in godsnaam Natuurpunt Zuidrand Antwerpen daar mee te maken? Niet veel, toch net genoeg om daarmee een blad in de Rantgroen te vullen. Op excursies heb ik het dikwijls over Beieren, en nu is het weer zo ver. Onze dochter Karin woont sinds heel wat jaren in Feldkirchen een dorpje ergens tussen München en Rosenheim.

Bij hun op het "Gutshof" in de hertenweide staat een "Trafohaus", wij zouden dat een hoogspanningscabine noemen.

Voor enkele jaren werden de elektriciteitskabels ondergronds gelegd en kwam het gebouw vrij. Wolfi, haar echtgenoot, had de keuze, laten afbreken of kopen voor een symbolische euro. Hij stelde me voor om te kopen en het samen om te bouwen tot een Vogelhaus. Mijn nochtans uitstekende contacten met plaatselijke Natuurpunt, daar noemt dat L.B.V., waren niet sterk genoeg om de voorbereidingen en de werken te laten uitvoeren door de plaatselijke natuurliefhebbers. Na een jaar van plannen en overleg zijn we in maart er met alle beschikbare krachten aan begonnen. Kleinzonen Jelle, aspirant timmerman en Lennert, natuurliefhebber zorgden voor een jeugdige tintje. Wolfi, man van de aanpak kreeg assistentie van Dirk, onze zoon. Ik moest alleen zeggen wat er moet gebeuren. Het Trafohaus bestaat uit vier muren van 2,60 meter en een dak. We hebben er twee houten vloeren in gelegd. De trapgaten worden met balkjes dicht gelegd zodat de beestjes niet in de tocht komen te zitten. Op elk van de drie verdiepingen zijn enkele bestaande gaten open gelaten of gemaakt zodat vlermuizen en vogels als Boerenzwaluw kunnen in en uit vliegen. De Boomkruiper kan terecht achter de houten planken van de voorgevel. We hadden een palet holle bakstenen ter beschikking, die stenen hebben we zowel buiten als binnen gestapeld met de nodige spleetjes zodat de vlermuizen en de insecten erin kunnen wonen. Horizontale plankjes kunnen dienen voor de nesten van de zwaluwen, de Zwarte Roodstaart en de Witte Kwik. Voor de vlermuizen hebben we ook verticale planken tegen de muren aangebracht.

De grote brokken zitten op de bovenste verdieping. Ik heb van twee bestaande ronde gaten een groot rechthoekig gat gemaakt en daarachter werd de torenvalkenbak bevestigd. Een klep laat onderhoud en controle toe. De drie grote nestbakken werden ter plaatse in de schrijnwerkerij gemaakt door jonge kerels. Voor de kerkuilenbak hebben we inloophkanaal voorzien om concurrentie met stadsduiven te vermijden. De derde bak bestaat uit drie compartimenten met elk een uitgang en heeft een multifunctionele bestemming. Bij ons zouden we daar Kauwen in verwachten, maar die zien we daar niet veel. De Bosuil zou er kunnen in komen, die zit er volop, maar de afstand tot het bos is waarschijnlijk te groot. De Steenuil heb ik er nog niet gezien, maar je weet nooit. Holenduiven zijn extreem gevoelig voor aangeboden nestgelegenheden, laat ze maar komen.

Op het hof zelf valt ook al wat te beleven wat vogels betreft. Vaste broedvogels zijn een Boerenzwaluw, een viertal Zwarte Roodstaarten en een Grauwe Vliegenvanger. Glanskop is nooit ver weg. Maar het meest spectaculaire zijn de Spreeuwen. Naast het terras hangen acht nestkasten op enkele meter uit mekaar. Die worden alle jaren minstens twee keer bezet. Ik kan u verzekeren, in de periode dat er gestreden wordt voor de beste kasten, is het daar een drukte van jewelste.

Bij een artikeltje als dit horen natuurlijk foto's, die zeggen meer dan de tekst. Meer beelden zie je op het webalbum waarvan de link hierna beschreven staat. Ze geven een idee van de verschillende fazen van de werken en ook van de omgeving. Misschien zit er wel een zoekertje in, wie ken je?

Voor de lezers van de elektronische versie (klik op de Tab): [webalbum](#)

[Diavoorstelling](#)

Voor de lezers van de papieren versie: ga naar de website van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen en klik door naar de foto's. Hierop zal tegelijk met de publicatie van deze Rantgroen dezelfde link beschikbaar zijn.

Rechtstreeks naar de foto's: <http://www.zuidrand.be/newsite/script/f.php?art=foto2011>

Klik dan door naar Vogelhaus – Walter Van Spaendonk

Walter Van Spaendonk

Zevenbergen 50, 2500 Lier

Tel. 03 480 54 24, gsm 0479 98 57 77

E-mail walter.van.spaendonk@scarlet.be

Libellula depressa
© Guido Van Boeckel

Activiteitenkalender

Meer gedetailleerde informatie over de activiteiten vind je in de rubriek Agenda op pagina 4.

Activiteiten waar je op voorhand moet voor inschrijven zijn ***vet** gemarkeerd.

-
- 3 juli: orchideeën & warmteflora - Viroinvallei
 - 10 juli: de Zegge
 - *17 juli: rondje Pondje Pontje**
 - 23 juli biodiversiteitwandeling Edegem
 - 24 juli: fortwandeling & Pinteling
 - 30 juli: bijentocht Fort 7 - kinderboerderij
 - 30 juli: biodiversiteitwandeling Hove
 - 7 augustus: steltlopertocht Zeeland
 - *21 augustus: fietstocht Moervaart - Zuidlede**
 - 4 september: mierenwandeling Westerlo
 - *11 september: bustocht Hoge Venen**
 - 18 september: flora & fauna Groot Schietveld
 - 25 september: Jutse plassen & Anderstad
 - 2 oktober: paddenstoelenwandeling Vrieselhof
 - 16 oktober: wandelingen in het kader "Week van het bos"
 - 23 oktober: herstwandeling Zoniënwoud
 - 30 oktober: museum Plantin Moretus